БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! | Y1-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 21 (10389) | 1964 оной январиин 25, суббото | Сэн 2 мүнгэн

Шажан—эрдэм ухаанай эбсэшэгүй дайсан

Шажан мүргэл—мунхаг сагай эгээн хорото үлэгдэл. Энэнь илангаяа мүнөө үедэ хүнэй ухаан бодолые тооролюулэн, манай орондо коммунизм байгуулгын асари ехэ зорилгонуудhaa, ажал хэрэгhээ үшөөл олохон хүнүүдые hамшаана. Эгээл тиимэ дээрэhээ тэрээндэ эсэргүү хүдэлмэреэ үдэр бүри шангадхаха, хурсадхаха, үргэн дэлисэтэй болгохо гээшэ бүхы партийна организацинуудай, коммунист, комсомолец бүхэнэй, соёл сурталай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй дайшалхы зорилго болоно.

Гэхэ зуура, энээн тушаа үшөөл бага анхарал хандуулагдадаг байhыень баримтанууд гэршэлнэ. Жэшээлхэдэ, Ивалгын дасанда элдэб янзын хурал мүргэлэй болоходонь, дүтэ холын hуурин тосхонуудhaa үбгэд, хүгшэд ерэдэг байhаар. Тиихэдээ тэдэнэр ганса өөhэдөө ошохоор үлэ баран, үбшэн гасаланда дайрагдаhан түрилхэдөө, тэрээнhээ байтагаӣ ойндоо ороогүй үхи хүүгэдээшье абаашадаг байна.

Энэ ушарай алишье талаараа—хүмүүжүүлгыншье, ариг сэбэрэйшье талаар—ямар ехэ муу нүлөөтэй, хойшолонтой байhаниинь мэдээжэ. Тиимэ хурал мүргэл олонхидоо хүдөө ажахын хүдэлмэриин түлэг үедэ болодог. Тиимэhээ олон хүниие ниитын ажалhaa таhалдуулжа, колхоз, совхозуудта нилээд ехэ хоро хүргэгдэнэ. Эдэ баримтанууд олохон партийна организацинуудта мэдээжэ, теэд тэрээндэ эсэргүү хүдэлмэри тон hулаар, шадабаригүйгөөр ябуулагдадагынь гэмшэлтэй.

Үшөө нэгэ жэшээ. Захааминай Дүтэлүүр, Хужар гэжэ тосхонуудай хэдэ хэдэн айлнуудаар hаянай маани мүргэл эмхидхэгдээ. Энээниие ажал хэдэггүй, хүнгэн олзо бэдэрhэн зайгуулнууд Ш. Цыдыпов, Л. Шултэмэй, Ш. Дулмын гэгшэд тэрэниие үүдхээ гэжэ манай хүдөө бэшэгшэ мэдээсэнэ. Тиихэдэнь тэндэхи колхозуудай партийна организацинууд тэрэниие обёороогүй байшоо. Иимэшүү ушарнууд хаа яахан ондоошье нютагуудта үзэгдэдэг гээшэ.

Энээнhээ ямар тобшолол хэлтэйб гэхэдэ, шажан мүргэл тушаа ходоодоо hэргэг, хёрхо байха хэрэгтэй. Тэрэ хадаа мүнөө гэгээн сагаан үдэр дунда, хүн бүхэниие мэхэлхэ хаба шадалгүй болонхой. Совет хүн бүхэн тиимэ мэхэшэниие хүрэhөөр лэ элишэлжэ шадаха. Тиимэhээ ямар нэгэн гасаланда дайрагдаhан хүниие л гэтэжэ, гэнэдхээжэ, хара hабарта оруулха гэжэ бододог ха юм. Шажанай энэ хорото мэхэ гохонь хүн бүхэндэ мэдээжэ.

Мухар hүзэгтэнэй ухаан бодолдо шажан мүргэлэй эзэлдэг hуурииинь манай хүн зоной хүгжэн болбосорхо бүри, манай эрдэм ухаанай hалбаран хүгжэхэ бүри улам бага боложо байнхай. Сэхынь хэлэхэдэ, хуушанай үлэгдэлнүүдые бэедээ шэнгээhэн үбгэд, хүгшэдэйшье олонхинь hүзэглэхэеэ болижо, эрдэм, наукын эди шэдидэ гүнзэгыгөөр этигэдэг боложо байhаниинь ойлгосотой ха юм. Эгээл энэ ушар зарим партийна организацинуудай зүгhөө анхаралаа hуладуулха, шажанай хоро шарые тоохогүй ябадал гаргуулhан байжа болохо. Теэд тиигэжэ болохогүй гээшэ. Шажанда эсэргүү хүдэлмэреэ эсэсэй илалта хүрэтэрнь ябуулжа байха зорилго партимнай табина.

Шажанда эсэргүү хүдэлмэри амжалтатайгаар ябуулха бүхы арга зэбсэг манда бии. Мүн дүй дүршэлөөршье ехэ болонхойбди. Тобшоор хэлэхэдэ, соёл сурталай бүхы хүдэлмэри энээндэ зорюулагдаха зэргэтэй. Гэхэ зуура, hүзэгтэй зоной олонхинь гэртээ hуудаг дээрэhээ энэ хүдэлмэридэмнай хабаададаггүй, харадаггүй ушар тохёолдоно гэжэ ойлгохо хэрэгтэй. Эндэ айлнуудаар ябажа, хөөрэлдөө эмхидхэдэг агитаторнууд, коммунистнууд, комсомолшууд ехэ үүргэ дүүргэхэ болоно. Мүн hүзэгтэйшүүлэй дунда тусхай хүдэлмэри ябуулхын тула нютагтаа хүндэтэй, эрдэмтэй хүнүүдые томилходо hайн үрэ үгэнэ гэжэ олон партийна организацинуудай хүдэлмэри гэршэлнэ. Зарим газарта, жэшээнь, Зэдын үйлэдбэриин управлениин парткомой дэргэдэ, шажанда эсэргүү хүдэлмэри ябуулха тусхай бүлэг лекторнүүд бэлдэгдэнхэй. Клуб, библиотекэ, улаан булан болон соёл культурын бусад гуламтанууд энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр оролсохо уялгатай бшуу.

Шажанда эсэргүү хүдэлмэри манай соёл сурталай бүхы эмхи зургаануудай гол анхаралда байхаhаа гадна, бодомжотойгоор, саг үргэлжэ ябуулагдабал, амжалта ехэтэй байхань дамжаггүй.

Энэ хүдэлмэри ябуулхадаа оншыень олохо, мухар hүзэгэй мунхаг бүдүүлиг байhые элирүүлхэ шухала. Юуб гэхэдэ, зарим hүзэгшэ үбгэд, хүгшэдэй дунда шажан мүргэлые коммунизмын ёhо гуримтай худхаха ябадал гаргагдана. Тэдэнэр үнэн сэхэ ажалшад аад, харин хуушанай хара мунхаг hүзэгhөө гаража шадаагүй хүнүүд гээшэ. Тэдэнэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаха, мүнөө сагай эрдэм ухаанай туйлалтанууд тараагдаха, шажан коммунизм хоёрой эбсэшэгүй зүрилдөөтэй байhан ушар гүнзэгыгөөр тайлбарилагдаха болоно. Харин ондоо бүлэг hүзэгтэд бии. Тэдэнэр бурхандашье, шүдхэртэшье мүргэдэггүй, этигэдэггүй, харин элдэб эсын хүнгэн аргаар олзо олохын тулада hүзэгшэдэй хажуугаар холбоорилдодог, заримдаа Захааминда болоhон ушартай адляар ламатахадаашье хойшоо харахагүй этэгээдүүд байха. Тиимэ хүнүүдтэ ойлгууламжын хүдэлмэри хэрэггүй, харин хуулиин хүсэн хэрэгтэй ха юм. Иимэ хэмжээ абахаhaa маргаха хэрэггүй.

Совет хүн бүхэниие эрдэм ухаанай хараа бодолтой болгохо гэhэн үе сагта ажаhуунабди. Шажан гээшэ эрдэм ухаанай, коммунизмын хорото дайсан. Тэрээнтэй эбсэхэ ябадал байха ёhогүй, удэр бүриин тэмсэл ябуулха хэрэгтэй. Тиихын тула соёл сурталай бүхы зэбсэгүүдые ходоодоо хурса байлгая!

КПСС-эй ЦК-гай ПЛЕНУМЫЕ үгтүүлан

ШЭНЭ ҮҮСХЭЛЫЕ ДЭМЖЭН...

Ставрополиин хизаарай Георгиевска үйлэдбэриин управлениин болон мүн манай республикын Хяагтын механизаторнуудай үнэтэ үүсхэлые дэмжэhэн «Сельхозтехникын» Баргажанай аймагтахи нэгэдэлэй Онёодохи отделениин мастерскойдо трактор, машина заhабарилдаг механизаторнууд габшагайгаар ажаллажа байна.

Эндэ заhагдаад гараhан тракторнууд ямаршье заhабарида оронгүй адагынь 500 гектар газар хахалхаар хараалагдана. Хэрбээ тэрэ хэмжээндэ хүрэнгүй эбдэрээ hаань, мастерской өөрынгөө хүсэн болон зөөреэр дахин заhажа үгэхэ уялгатай.

Тус отделениин мастерскойдо хүдэлжэ байдаг заhабарилагшад нүхэд Эрхито Тогмидон, Ягуфар Загрутдинов, Даба Доржиев, электрогагнууршан Хамат Ахметханов, токарь Владимир Гроссман, слесарь Спиридон Ефимов гэгшэд ехэл hайнаар, магтуулмаар хүдэлдэг байна.

Зүгөөр энэ мастерской соо 15—16 трактор нэгэн доро заhабарилха аргатай байhан аад, мүнөө миил 9 трактор задалаад, заhажа байна бшуу. Энээнэй гэмынь юуб гэхэдэ, энэ отделениин харьяата ажахынууд заhабарида орохо тракторнуудаа саг соонь асардаггүй байhаниинь гэмшэлтэй. Тиигэбэшье эндэхи механизаторнууд энэ дутагдалые зайсуулжа, үшөө hайнаар хүдэлхэ гэhэн социалис уялга абанхай.

С. Очиров.

Суулгын суута haалишан

haалишан Анна Дашипылова магтаалтайгаар ажаллажа байдаг юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ haалишадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлжэ гараа. haйнаар ажаллаhанайнгаа түлөө Суулгынгаа совхозой дирекци, парткомой зүгhөө үнэтэ шанда хүртэhэн байгаа. Тиихэдэ республикын Хүндэлэлэй самбарта тэрэнэй нэрэ бэшэгдэнхэй.

Залуу haалишан даажа байдаг үнеэдээ hайнаар харууhалхые оролдоно. Тиихэдээ түрүү онол аргануудые хэрэглэдэг заншалтай. 1963 ондо үнеэн бүриhөө 2500 литр hү haаха уялгаяа үлүүлэн дүүргэhэн байгаа. Мүнөө нүхэр Дашипылова даадаг үнеэдhээ тус бүриинь 6,5 литр hү haана.

— Үбэлэй үедэ үнеэн бүриhөө хахад пүүд hү haахын түлөө тэмсэжэ, кабанскынхидай жэшээгээр ажаллаха хүсэлэнтэйбди. Үгэдөө хүрэхэшье байхабди. Би 1964 ондо 2600 литрhээ бага бэшэ hү haахаб, — гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Б. Бадмажапов,
Суулгын совхозой хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэ.

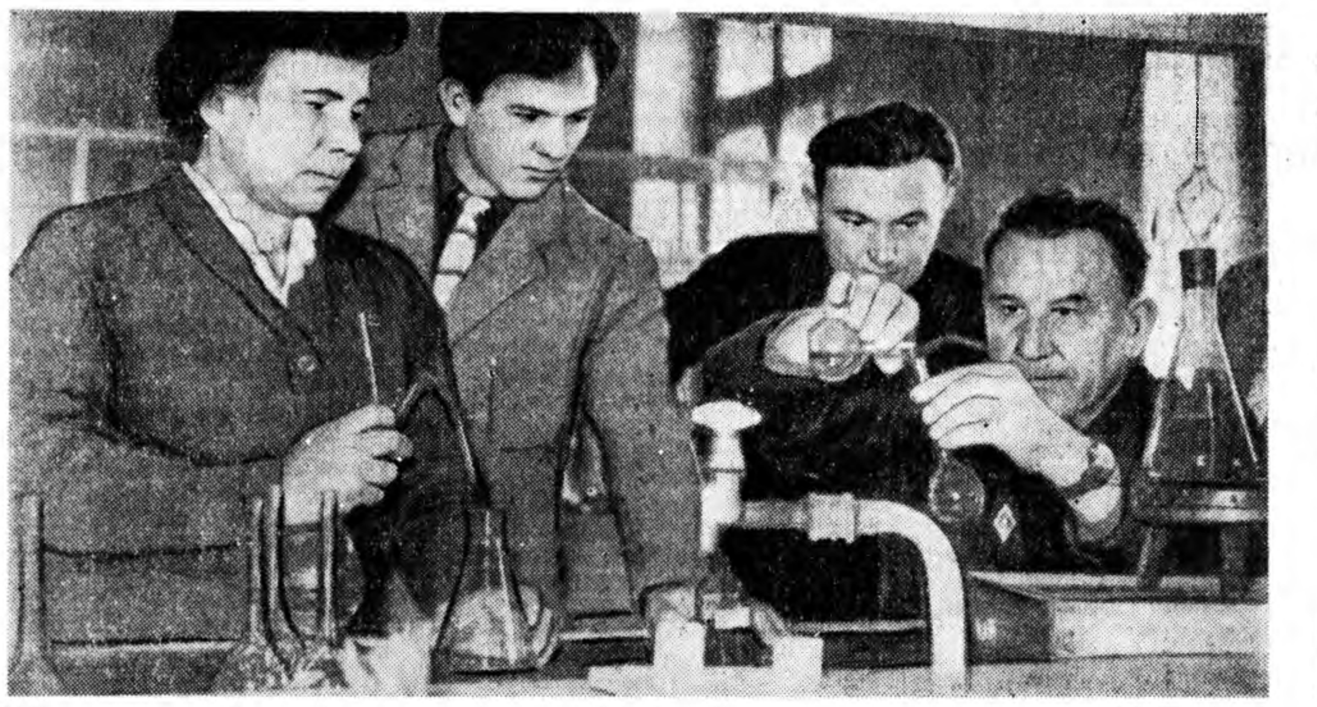
АГРОХИМИЧЕСКЭ ЭРДЭМ ДЭЛГЭРҮҮЛНЭ

КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ, агрохимическэ эрдэм дэлгэрүүлхэ зорилгоор Буряадай хүдөө ажахын институтда зарим тэды хүдэлмэри хэгдэнэ.

Агрономуудай, агрохимигүүдэй арбан үдэрэй тусхай семинар haяшаг дүүрэбэ. Манай республикаhаа гадна, мүн хүршэ Шэтын областиин колхоз, совхозуудай 42 мэргэжэлтэд эндэхи hарын курсада hуралсана.

Буряадай республикын совхозуудай отделениин эрхилэгшэдэй, колхозуудай тарян ажалай бригадирнуудай арбан үдэрэй семинар hая эхилбэ. Саашадаа совхозой директорнүүдэй, колхозой түрүүлэгшэнэрэй семинар үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: семинарта хабаадагшадай ээлжээтэ хэшээл үнгэргэгдэжэ байна.

Л. Гармаева.

Иигээл haa, хартаабха ургаха

Урдань Зэдын «Красный Октябрь» колхоздо хартаабхын мүртэй ургаса абтадаггүй байгаа юм. Һая энээн тухай хөөрэлдөөн боложо, энэ жэлдэ баян ургаса ургуулха гэлсэгдэбэ. Тиихын тулада нэн түрүүн хартаабха таридаг полинууд үтэгжүүлэгдэхэ юм.

Мүнөө тус колхоздо 4 хүнhөө бүридэhэн оньhожоруулагдаhан звено эмхидхэгдэжэ, тэрэниие хүтэлбэрилхөөр үнинэй механизатор Шагдар Балданов томилогдобо. Хартаабхын газар дээрэ га бүриин 40 тонно хүрэтэр наг шэбхэ гаргаха зорилго звеногойхид табина.

Д. Цыренжапов,
манай штатнабэшэ корр.

Республикын колхоз, совхозуудта хурьгадай абтажа байhан тухай

1964 оной январиин 20-ной мэдээн

Үйлэдбэриин управленинүүд	Бүхыдөө абтаhаниинь	Гарзалhаниинь (процентээр)
Зэдын	51.418	1,1
Мухар-Шэбэрэй	40.196	0,8
Хяагтын	39.552	1,5
Хориин	26.365	0,2
Улаан-Үдын	17.289	2,1
Баргажанай	2.139	—
Кабанскын	1.494	2,5
Түнхэнэй	7.891	5,7

Республикын колхоз, совхозууд урда жэлэй энэ үеынхиhөө 30 мянга гаран хурьга олониие абаад байнхай. Зэдын үйлэдбэриин управлениин ажахынууд нёдондонойхиhоо хоёр дахин шахуу олон түл абаба. Мүн Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин ажахынууд нёдондоной энэ үеынхиhөө 12 мянган хурьга олониие абанхай. Абтаhан хурьгад hайнаар түлжүүлэгдэжэ байна.

Тингэбэшье Түнхэнэй, Кабанскын, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управленинүүдэй зарим ажахынууд түл түрсэеэ үхэл гарзада оруулна. Түнхэнэй «Сибиряк», Улаан-Үдын управлениин «Гигант» колхозуудта, эндэхи Онохойн совхоздо хурьгад хайхарамжагүйгөөр харууhалагдана.

Эхэ хонидой отара бүхэниие хиналтада абажа, нэгэшье хурьга гарзада оруулхагүйн түлөө бүхы хонишодой, зооветмэргэжэлтэдэй хүсые элсүүлэе.

ТАСС-эй мэдээсэл

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ түсэбэй ёhoop Советскэ Союзда haйжаруулагдаhан шэнэ залагша-ракетэнүүд Номгон далайн район шадар амжалтатайгаар табигдаа.

Ракетэнүүд haадгүй ниидэжэ, тэрэнэй бүхы шатанууд гэмгүй hайнаар хүдэлөө.

Залагша-ракетэнүүдэй hүүлшынхиин урда тээхи шатын македүүд хараалагдаhан райондо сэхэ ошожо унаа.

Энээнтэй дашарамдуулан, ТАСС нимэ мэдээсэл хэхээр түлөөлэгдэбэ. 1963 оной ноябриин 29-нэй ТАСС-ай мэдээсэл соо хэлэгдэhэн болзор соо, 1965 оной январиин 25-haa Номгон далайн районой нимэ координадуудта:

1 РАЙОН.

Хойто широта	Баруун долгота
10 градус 25 минута	170 градус 31 минута
11 градус 42 минута	167 градус 52 минута
9 градус 14 минута	166 градус 42 минута
8 градус 00 минута	169 градус 21 минута

II РАЙОН

Хойто широта	Зүүн долгота
35 градус 20 минута	173 градус 40 минута
33 градус 02 минута	175 градус 40 минута
32 градус 02 минута	173 градус 52 минута
34 градус 30 минута	171 градус 52 минута

далай дээгүүр тамархада самолёдуудай ниидэхэдэ хамаагүй болоо.

ФИДЕЛЬ КАСТРО РУС ЭХЭ ОРОНДОО БУСАБА

КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой уряалаар Социалис революциин Нэгэдэмэл партиин Национальна хүтэлбэриин Нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро Рус Советскэ Союзда 10 үдэрэй турша соо хани ёhоной аяншалга хэбэ.

Москва, Калинин, Киев городуудта, сүлөөтэ аралай түлөөлэгшэд нүхэр Фидель Кастро, тэдэнэртэй хамта ябалсаhан хүнүүдэй ябаhан бүхы газарнуудта совет арад тэдэнэрые тон халуунаар, үнэн зүрхэнhөө амаршалаа.

Нүхэр Фидель Кастро Рус hүүлшынгээ үдэрые совет Украинын ниислэл хото Киев городто, Киев шадарай нютагуудта үнгэргөө. Н. С. Хрущев, Н. В. Подгорный тэрээнтэй хамта ябалсаа.

Фидель Кастро Русай Советскэ Союзда аяншалга хадаа Советскэ Союзай болон Кубын арадуудай аха дүүгэй хани барисаатай байhаниие харуулаа.

Н. С. Хрущев, Н. В. Подгорный, Украинын коммунис партиин, правительствын хүтэлбэрилэгшэд Кубын хүндэтэ айлшадые Киевэй аэродром дээрэ мордохуулаа.

Богонихон болзор соо Мурманск городто тогтоhоной удаа Фидель Кастро Рус, тэрээнтэй хамта ябалсаhан хүнүүд «ТУ-114» самолёдоор Эхэ орондоо бусаба. Энэ үдэртөө, январиин 23-да Гавана город амар мэндэ хүрэжэ ерээ.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-haa, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумhээ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведhээ

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Далайн-Сэрэгэй Флодой главна командовалагшын нэгэдэхи орлогшо, адмирал Виталий Алексеевич Фокин удаан бэшэ саг соо хүндөөр үбшэлhэнэй hүүлээр 1964 оной январиин 23-да наhа бараа гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тон гашуудалтайгаар мэдээсэнэ.

КПСС-эй Центральна Комитет
СССР-эй Верховно Соведэй Президиум
СССР-эй Министрнүүдэй Совет.

РСФСР-эй „Знание" бүлгэмэй съезд

МОСКВА, январиин 23. (ТАСС-ай корр.). Россин Федерациин «Знание» бүлгэмэй III съезд Союзуудай байшангай Колонно зал соо мүнөөдэр хүдэлмэреэ эхилбэ. Үнинэй совет эрдэмтэ, академик А. А. Благонравов съездые нээгээ.

Делегадууд болон айлшад Н. С. Хрущев түрүүтэй КПСС-эй Центральна Комитедэй Президиумые съездын хүндэтэ президиумдэ нэгэн hаналтайгаар hунгаа.

КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюрогой амаршалгын бэшэг съезд дээрэ уншагдаа.

РСФСР-эй «Знание» бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшэ, академик И. И. Артоболевский тоосоото элидхэл хээ.

ДОЛООН ЖЭЛЭЙ ШУХАЛЫН ШУХАЛА ДААЛГАБАРИНУУД АМЖАЛТАТАЙГААР ДҮҮРГЭГДЭНЭ

СССР-эй арадай ажахЫ 1963 ондо

Партиин XXII съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй түхэтэ шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлэн, Советскэ Союзай ажалшад долоон жэлэй табадахи жэлдэ экономикоёо хүгжөөхэ, арад зоной hуудал, байдал, соёл болбосоролойнь хэмжээе дээшэлүүлхэ талаар шэнэ амжалтануудые туйлаhан байна. 1963 ондо арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна Статистическэ Управлениин мэдээсэл соо хэлэгдэнэ. Жэл соо промышленна продукциин ургалта 8,5 процент, тэрэ тоодо үйлэдбэриин хэрэглэлнүүдые үйлэдбэрилгэ («А» бүлэг)—10 процент, хэрэглэмжын эд зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ («Б» бүлэг) 5 процент болоо.

Долоон жэлэй түсэбэй даалгабаринууд нилээд ехээр үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Долоон жэлэй түсэбэй түрүүшын табан жэлдэ бэелүүлэгдэхээр хараалагдаhан 51 процентын орондо промышленностиин бүтээн гаргаhан бүхы продукци 58 процентээр ехэ болоо; долоон жэлэй даалгабаринуудhaa гадуур 37 миллиард шахуу түхэригэй продукци бүтээгдээ.

Жэлэй түсэбые бүхы дээрэнь, мүн продукциин шухалын шухала олонхи зүйлнүүдэй талаар бүхы союзна республиканууд, бүхы экономическа районуудай совнархозууд дүүргэhэн, үлүүлэн дүүргэhэн байна.

Урда жэлэйхитэй сасуулбал, промышленностиин зарим hалбаринууд продукци бүхы дээрэнь бүтээн гаргалгаяа эды шэнээн ехээр дээшэлүүлээ гэбэл: хими—16 процент, хара ба үнгэтэ металлурги—9 процент, түлишэ ба энергетикэ—10 процент, машина бүтээлгэ ба металл болбосоруулга—13 процент, барилгын материалнууд—8 процент, модон, саарhан ба модо болбосоруулга—7 процент, хүнгэн промышленность—2 процент, культурно-ажаhуудалай хэрэгсэлнүүд—9 процент, эдеэ хоолой промышленность—5 процент.

Үнгэрэгшэ жэлдэ 19,9 миллион тонно минеральна үтэгжүүлгэнүүд, 589 мянган тонно синтетическэ дабирхай ба пластическа зүйлнүүд, 308 мянган тонно искусственна ба синтетическэ утаhан, автомобилиин 22,6 миллион покрышканууд бүтээн гаргагдаа, 58,7 миллион тонно шэрэм, 80,2 миллион тонно булад хайлуулагдаа, 62,4 миллион тонно прокат, 1240 миллион метр булад хоолойнууд үйлэдбэрилэгдөө, 137 миллион тонно түмэрэй руда, 206 миллион тонно нефть, 91,5 миллиард кубическа метр газ, 532 миллион тонно нүүрhэн малтан абтагдаа, 412 миллиард киловатт-час электроэнерги үйлэдбэрилэгдөө, 11,9 миллион киловатт хүсэтэй турбинанууд, турбинануудта хэрэгтэй 11,9 миллион киловатт хүсэтэй генераторнууд, металл отолдог 183 мянган станогууд, 33,8 мянган кузнечно-прессовэ машинанууд, 1,7 миллиард түхэригэй приборнууд, 236 мянган тонно металлургиин түхеэрэлгэ, 287 миллион түхэригэй химическэ түхеэрэлгэ, 1517 секци магистральна тепловозууд, 643 магистральна электровозууд, 587 мянган автомобильнууд, 325 мянган тракторнууд, хамта дээрээ 1371 миллион түхөригэй хүдөө ажахын элдэб машинанууд, бусад бүтээн гаргагдаа.

Промышленна продукциин шухалын шухала олонхи зүйлнүүдээр жэлэй түсэб дүүргэгдээ, үлүүлэн дүүргэгдээ.

Промышленна предприятинууд, эрдэм-шэнжэлэлгын ба конструкторска организацинууд жэл соо арадай ажахын элдэб hалбаринуудта хэрэгтэй машинанууд, механизмууд, аппарадууд ба бусад түхеэрэлгын шухалын шухала 3 мянга шахуу шэнэ түхэлнүүдые байгуулаа, үйлэдбэриин процессүүдые хинан шалгахада, автомадаар зэбсэгжүүлхэдэ хэрэгтэй болохо приборнуудай 1200 гаран элдэб түхэлнүүдые байгуулаа гэжэ ЦСУ-гай мэдээсэл соо саашань хэлэгдэнэ.

Үйлэдбэриин ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшадай творческо ёhoop хабаадалсалга техническэ дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ нүлөөлhэн байгаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ 2 миллион 800 мянган ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшад 4 миллион 300 мянга шахуу дурадхалнуудые оруулаа hэн.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, промышленна продукциин өөрынь үные хямдаруулха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Ажалай бүтээсэ жэл соо 5 процентhээ үлүүгээр, долоон жэлэй табан жэл соо 31 процентээр дээшэлээ. Бүхы промышленна продукциин өөрынь үные хямдаруулhанhaa имагтал түсэбhөө гадуур абтаhан алмалта жэлэй турша соо 700 миллион гаран түхэриг болоhон байна.

Советскэ Союз түмэрэй руда, нүүрhэ, кокс, машина бүтээлгын продукциин зарим зүйлнүүдээр, цемент, сонхын шэл, хабсаргамал түмэр-бетон, модо, хюрөөдэмэл материалнууд, ноохон бүд, малай тоhон, саахар болон зарим бусад продуктнуудые үйлэдбэрилгын бүхы хэмжээгээр дэлхэй дээрэ нэгэдэхи hуури эзэлдэг, Америкын Холбоото Штадуудайхиhaa үлүү ехээр бүтээн гаргадаг.

Манай ороной бүтээhэн промышленна продукциин хэмжээн бүхы дээрээ үнгэрэгшэ жэлдэ США-гай продукциин 65 шахуу процентнь болоhон байна. Харин 1957 ондо 47 процент, 1953 ондо 33 процент байhан.

Шэмэрүүн шанга үбэлэй, мүн ган гасуурай горитой хойшолонгуудые дабажа гарахын, ороноо хүдөө ажахын продуктнуудаар хангахын тулада хүдөө ажахын ажалшад үнгэрэгшэ жэлэй орёо хүндэ эрхэ байдалда ехэ эмхитэйгээр ажаллаа гэжэ «Хүдөө ажахы» гэhэн бүлэг соо тэмдэглэгдэнэ. Гүрэндэ 2735 миллион пүүд ороohо тарян худалдагдаа. Ороohото ургамалнууд, илангаяа шэниисэ 1962 онойхиhоо багаар худалдагдан абтаа. Зүгөөр ороohо таряа хилын саанаhaa худалдажа абаhые, мүн тэрэниие арьбалха талаар хэгдэhэн хэмжээ ябуулгануудые хараада абабал, талха таряанай болон үрэhэ хүрэнгын талаар оронойемнай хэрэглэмжэ бүрин хангагданхай. Хлопок таридаг республикануудай колхоз, совхозууд ажалдаа ехэ илалта туйлаа. 1962 онойхидо орходоо адууhа мал, үндэгэн, ноohон гүрэндэ ехээр худалдагдаа, харин hүн нэгэ бага багаар худалдагдаhан байха юм. Мал ажалай гол продуктнуудые худалдан абалга арбан жэлэй турша соо 2—3 дахин ехэ болоо. Эбэртэ бодо малай тоо 1962 оной хэмжээндэ шахуу байгаа, харин үнеэдэй тоо олошорhон байна.

Бүхы түхэлэй транспортаар ашаа шэрэлгэ табан жэлэй турша соо 43 процентээр ехэ болоо гээд ЦСУ-гай мэдээсэл соо тэмдэглэгдэнэ. Долоон жэлэй түсэбөөр эдэ жэлнүүдтэ 38 процентээр ехэ болохо гэжэ хараалагдаhан байгаа.

Үнгэрэгшэ жэлдэ арадай ажахын бүхы hалбаринуудта үйлэдбэриин томо ехэ хүсэнүүд ашаглалгада үгтөө. 700 шэнэ, томо гүрэнэй промышленна предприятинууд, тэрэшэлэн hэльбэн шэнэлэгдэжэ ба үргэдхэгдэжэ байhан предприятинуудта баригдаhан олон тоото шэнэ цехүүд ба үйлэдбэринүүд ашаглалгада үгтөө.

СССР-эй бүхы ниитын продукт гэхэ гү, али материальна үйлэдбэриин бүхы hалбаринуудай ниитэлэгдэhэн продукт 1962 онойхитой сасуулбал 5 процентээр ехэ болоо. Табан жэлэй турша соо ниитын бүхы продукт хамта дээрээ 39 процентээр дээшэлhэн байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ хүдэлмэришэд, алба хаагшадай бодото олзо доход, колхозн1игуудай олзо ехэ болоо. Арадай ажахыда жэл соо хүдэлhэн хүдэлмэришэд, алба хаагшадай тоо дунда зэргээр 70 миллион 500 мянган хүн болоhон, тиигэжэ жэл соо 2 миллион 200 мянган хүнүүдээр олошорhон байха юм. Гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанай розничнэ эд бараанай эрьесын хэмжээн 91,6 миллиард түхэригтэ хүрэжэ, урда жэлэйхитэйнь сасуулбал, 5 процентээр дээшэлээ. СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай эрьесэ 12,7 миллиард түхэригтэ хүрэжэ, жэл соо бүхы дээрээ 5 процентээр ехэ болоо.

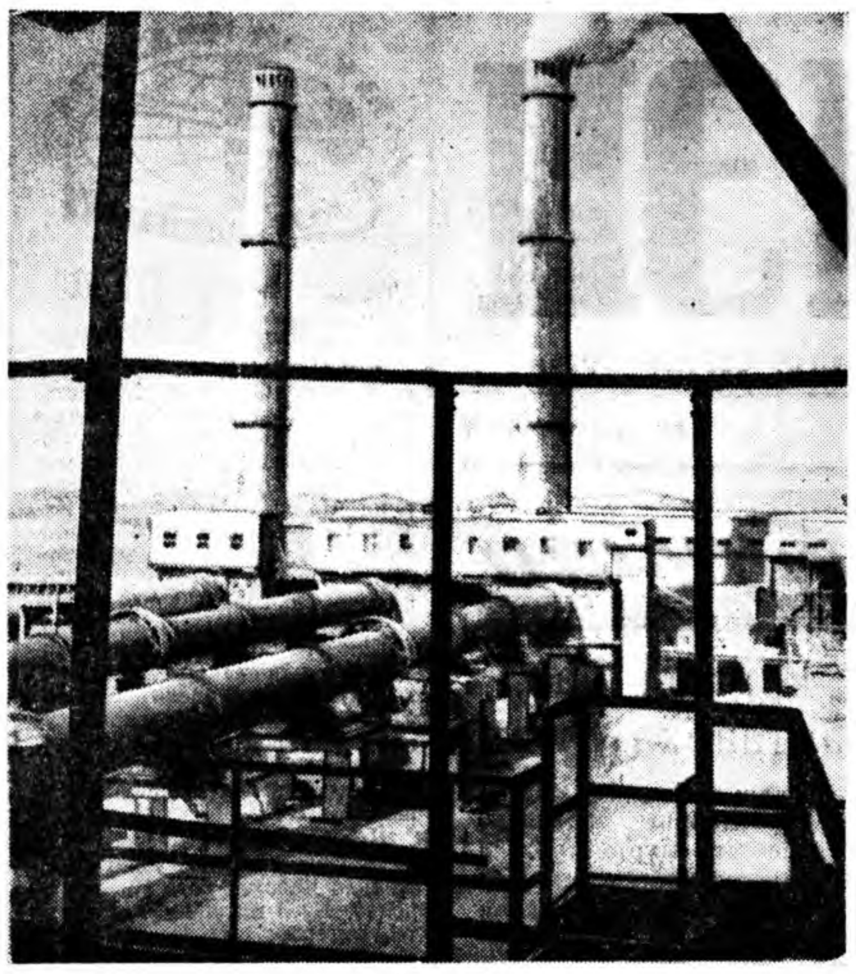
Арадай гэгээрэлэй, эрдэм, наукын, соёл болбосоролой талаар саашанхи амжалтанууд туйлагдаа.

Гэр байрын барилга горитой хэмжээтэйгээр бэелүүлэгдээ. Үнгэрhэн гансахан жэлэй турша соо оронойемнай 11 миллион хүнүүд шэнэ квартирада ороhон гү, али урид баригдаhан гэрнүүдтэ нүүжэ, гэр байраяа hайжаруулhан байна. hүүлшын арбан жэлэй турша соо городуудта, хүдэлмэришэдэй тосхонуудта 17 миллион гаран квартиранууд, хүдөө нютагуудта 6 миллион шахуу гэр байранууд баригдаа. Арбан жэлэй турша соо 108 миллион хүнүүд шэнэ гэрнүүдтэ нүүжэ ороhон, өөhэдынгөө ажаhуудалай эрхэ байдал hайжаруулhан байха юм.

Советскэ Союзай хүн зон жэлэй турша соо 3 миллионhоо үлүүгээр олошоржо, 1964 оной январиин 1-дэ 226 миллион үлүүтэй болоhон байна.

Жэлэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд юу гэршэлнэб гэхэдэ, Советскэ Союзай экономико хурдан түргэнөөр хүгжэhэн зандаа, ороной арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбэй шухалын шухала даалгабаринууд түрүүшын табан жэлэй турша соо амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ, мүн хэдэ хэдэн гол шухала үрэ дүнгүүдээр үлүүлэн дүүргэгдэнэ гэжэ ЦСУ-гай мэдээсэл соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

(ТАСС).

УЗБЕГЭЙ ССР. Ахангаранска цементын заводто эрьелдэдэг № 3 пеэшэн удахагүй ашаглалгада үгтэхэ. Тэрэнэй ашаглалгада үгтөөд байхада предприяти жэлдээ 450 мянган тонно цемент нэмэжэ үгэхэ юм. Зураг дээрэ: Ахангаранска цементын заводой юрэнхы түхэл.

ТАСС-ай фотохронико.

Партийна ажабайдал

ҮЙЛЭДБЭРИТЭЙ НЯГТА ХОЛБООТОЙГООР...

Город соо барилга эрхилдэг организацинуудай дундаhаа Зүүн-Сибириин совнархозой мэдэлдэ ородог Улаан-Үдын капитальна барилгын управлени түрүүлжэ ябана. 7047 дүрбэлжэн метрэй байрын талмай ашаглалгада тушаахын оронд 8450 дүрбэлжэн метр тушаагдаа. Хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсэ горитой ехээр дээшэлүүлэгдээ. Барилга бүхы дээрээ богони саг соо дүүргэгдэдэг болоо, тэрэнэй өөрынь үнэ хямдаруулагдажа байнхай.

Капитальна барилгын управлениин начальник нүхэр Дубровский нёдондо жэлэйнгээ ажалай дүн тухай хөөрэхэдөө, туйлаhан амжалта, бии байhан дутагдал, саашанхи зорилго тухайгаа тогтон хэлэнэ. Тус управлени барилгын түмэр-бетонно хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг өөрын мэдэлэй заводтой, модоной мастерской-нуудтай, хамhабариин ажалай участогтай. Иигэжэ эндэхи барилгашад түмэр-бетонно зүйлнүүдээр, мүн барилгын ондоошье материалаар ехээр дутанагүй.

Барилгын управлениин коллективэй бүхы ажал хэрэгтэ партийна организациин дүүргэдэг үүргэ, нүлөөнь улам дээшэлжэ байна. Партийна организаци өөрынгөө зорилго hайнаар дүүргэнэ, олониитые эмхидхэгшэ, ударидагша ёhотой хүсэн болоо гэхээр. Бии байhан арга боломжоёо элирүүлэн хэрэглэхэ, коллективэй урда табигдаhан зорилгые дүүргэхэ хэрэгтэ барилгашадые элсүүлэн зоригжуулна. Тус бүридөө өөрын hанал бодолтой, хүсэл эрмэлзэлтэй, абари зантай 800-гаад хүдэлмэришэдые эбтэй эетэй коллектив болгон нэгэдүүлхэ, тэдэнэй урда табигдаhан зорилгые амжалтатайгаар дүүргүүлхэ гээшэ партийна организациин гол зорилго болонхой.

ҮЙЛЭДБЭРИИН ШУХАЛА АСУУДАЛ —ПАРТИЙНА ГРУППЫН АНХАРАЛДА

Капитальна барилгын управлени олон газарта барилга эрхилдэг. Промышленна болон гэр байрануудай хоёр участок управлениин гол үйлэдбэринь мүн. Олон газарта таража, барилга-хабсаралгын ажал бүтээжэ, түмэр-бетонно, мүн модон хэрэгсэлнүүдые хэжэ байhан участок бүхэндэ 7—12 хүнhөө бүридхэгдэhэн партийна группанууд эмхидхэгдэнхэй. Партийна организациин бюро бүхы хүдэлмэреэ эдэ группануудаар дамжуулан, тэдэндэ түшэглэн үнгэргэнэ.

Байрын гэрнүүдые барижа байhан участогай партийна группа hайнаар, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллана. Эндэхи найман коммунистнууд үйлэдбэриингөө гол шухала газарта ажаллаха зуураа, өөhэдөө жэшээ харуулна, сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри үнгэргэнэ. Коммунист бүхэн тусхай партийна даабаритай. Жэшээлхэдэ, прораб тушаалтай Василий Ефимович Поплевин партгруппоргоор хоёрдохи жэлээ hунгагдаба. Участогай начальник Василий Михайлович Газинский коммунис ажалай hургуулиие хүтэлбэрилнэ. Мастер Беспалый профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ, слесар Гончаров ханын газетын редактор юм. Коммунистнууд Козарбина, Чернышева болон бусад агитаторнууд. Партийна группын гэшүүн бүхэн ажал хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандадаг, партийна даабаряа hайнаар дүүргэнэ. Агитаторнууд Шаноев, Казарбина, Чернышева даажа абаhан участогай хүдэлмэришэдэй дунда саг үргэлжэ хөөрэлдөө үнгэргэнэ, орон доторхи, мүн хилын саанахи ажабайдал тухай хөөрэжэ үгэдэг. Тиихэдээ барилгын организациин урда ямар зорилго табигданаб, тэрэниие бэелүүлхын тула юу хэхэ хэрэгтэйб гэжэ тайлбаридаг.

Түргөөр, hайн шанартайгаар, хямдаар барилга эрхилхын тула шэнэ, түрүү технологи, дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэхэ тухай асуудал партийна суглаанай зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдадаг. Партийна организациин, партгруппын суглаанда участогуудай партийна бэшэ эдэбхитэд, прораб, мастернууд, бригадирнууд уригдадаг заншалтай. Гэр байрануудые hайнаар бариха тухай партгруппын суглаан дээрэ нэгэнтэ бэшэ хэлсэгдээ. Городой түрүү барилгашадай дүй дүршэл халан абалсаха, тэр байрануудые ганса hайн сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада тушааха гэhэн зорилго урдаа табиhан тус участогай партгруппа ехэ ажал ябуулаа.

Республика дотороо мэдээжэ болоhон нүхэр Бардаковой дүй дүршэл халан абаха талаар ехэ оролдолго гаргагдаhан байна. Нүхэр Бардаков тэдэнэй уряалаар ерэжэ, участогай барилгашадай ажал хэрэгтэй танилсаа, өөрынгөө хүдэлмэриин дүй дүршэлдэ hургахын тула өөрөө хирписэ табилсаа, заабари, ажаглалта хээ. Энээнэй hүүлээр тус участогайхид барилгын шанар эрид hайжаруулаа.

Нёдондо шулуушадай дунда тусхай hуралсал эмхидхэгдэhэн байгаа. 20 часай программын ёhoор эмхидхэгдэhэн энэ hуралсалда бүхы шулуушад хабаадуулагдаа hэн. Иимэ хэмжээ ябуулгын ашаар нёдондо жэлэй туршада барижа дүүргэгдэhэн гэр байранууд бултадаа «hайн» «эрхим hайн» гэhэн сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада тушаагдаhан.

ТҮРҮҮ АРГА ХЭРЭГЛЭhЭНЭЙ АШААР

Барилгын түрүү, шэнэ арга нэбтэрүүлхэ, экономическа hуралсал эмхидхэхэ хэрэгтэ парторганизаци ехэ анхарал хандуулна.

Ажахын тоосоондо ороhон хоёр комплексно бригада гол түлэб байрын гэрэй барилгые эрхилнэ. Нүхэд Панфилов, Калашников гэгшэдэй даадаг бригаданууд гэрэй hуури табиха ажалhаа эхилээд, гэрэй хана бодхоохо, шала табиха, потолок хушаха хүдэлмэри дууhан өөрынгөө хүсөөр бүтээдэг болонхой. Бригаданудай гэшүүд бултадаа модоно дархашуулай, шулуушадай мэргэжэл шудалаад, нэгэ доро барилгын гол ажал дүүргэхэ гэhэн шэнэ, түрүү гуримай ёhoор ажалланад. Гэрэй нэгэдэхи дабхарай бодхоогдохотой хамта тэдэнэй зариманиинь модоно дархашуулай ажал бүтээхэ, нүгөөдэ зариманиинь хоёрдохи дабхар бодхоонo. Тэдэнэй хүдэлмэреэ дүүргэхэтэй сасуу эндэ штукатурщигуудай, шэрдэгшэдэй бригадынхид, сантехнигүүд, электригүүд ерэжэ, мүн лэ өөhэдынгөө хэхэ ажал дүүргэнэ. Иимэ гуримай ёhoор барилга эрхилхэдэ али нэгэ шалтагаанhаа ажалгүй зогсохо ушар усадхатдана, барилгын болзор ех[...] хороогдоно.

Гэр байрануудые баридаг учас[...] гай партгруппа хүдэлмэриша[...] дунда экономическа эрдэм дэ[...] рүүлхэ, ажал хүдэлмэреэ зүб[...] бага гаргашатайгаар бүтээхын [...] шэнэ арга нэбтэрүүлхэ гэжэ о[...] додог болоо. Штукатурщигууд, ш[...] дэгшэдэй хэхэ ажал эртээнhээ [...] дорхойлогдоно.

Ажахын тоосоондо орожо, [...] рын гэрнүүдые шэнэ гуримай ё[...] бариха аргын булюу, hайн ба[...] барилгашад өөhэдынгөө дүй дүр[...] hөө ойлгожо абаба.

Управлениин парторгани[...] участогуудай партийна группан[...] тай сугтаа жэлэй туршада бүт[...] ажалаа hайнаар, үлүүлэн дүү[...] хын тула эмхидхэлэй, ойлгуу[...] жын ямар хүдэлмэри үнгэргэхэ [...] хайгаа тодорхойлно. Энээнэй h[...] лээр участогуудта даабари үгт[...] шэнэ уялга абтадаг, социалис [...] рысөөн дэлгэрүүлэгдэдэг юм. У[...] тогуудай хэhэн ажал, социалис [...] рысөөнэй дүн квартал бүхэндэ [...] сологдоно. Мүрысөөндэ эрхимлэ[...] участогта дамжуулгын Улаан [...] барюулагдана. Управлениин хү[...] мэришэдэй 75 гаран процент коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ х[...] тэхын түлөө мүрысөөндэ хабаа[...] сана.

—Барилга түргөөр, хямд[...] hайнаар хэхын тула экономиче[...] эрдэм дэлгэрүүлхэ, шэнэ арга [...] рэглэхэ шухала гэжэ хүдэлмэри[...] ойлгодог болоо,—гэжэ партийна б[...] рогой секретарь И. П. Федосин х[...] рэнэ.

С. БАРДАМОВА.

МИНЕРАЛЬНА ҮТЭГЖҮҮЛГЭ— БАЯН УРГАСЫН ҮНДЭhЭН

Ашаг ехэтэй болгохо гээшэ хүдөө ажахые хүгжөөлгын үндэhэн асуудал болоно. Гектар газарhаа 10 центнер орсоhо таряанай орондо 20—30 центнер орооhо таряа ургуулжа абаха гээшэ ямар ушар удхатайб? Энэ хадаа ажалай бүтээсые хоёр-гурба дахин дээшэлүүлхэ гэhэн удхатай, промышленностииншье, хүдөө ажахыншье талаар манда эгээн шухала, эгээн гол зүйл болоно» гэжэ Н. С. Хрущев КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленум дээрэ хэhэн элидхэл доторoo тэмдэглээ hэн.

Ихэдээ багахан газарhаа үндэр баян ургаса хуряажа абаха гэhэн зорилго табигдана. Бүри ойрын жэлнүүдэй туршада манай орон дотор гектар бүхэнэй ургаса 4—5 центнерээр дээшэлхэ ушартай. Энэ зорилгоёо имагтал газар элдүүрилтые эрид hайжаруулhанай, минеральна болон нютагай үтэгжүүлгэ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэhэнэй туhаар туйлаха байна бшуу.

Манай республикын туршалгын, эрдэм шэнжэлгын эмхи зургаанууд шииг нойтоор дутадаггүй, мүн уhалагдадаг газартай нютагуудта шэниисэ болон бусад ургамалнуудые тариха хүрьhэндэ үтэгжүүлгэ нэмэжэ оруулбал, hайн үрэ дүн туйлагдаха байhые баримталжа үгэнэ. Иимэ газар манай республика дотор 130 мянга гаран гектар хэмжээтэй. Хэрбээ иимэ газарай гектар бүридэнь 5—5,5 центнер минеральна үтэгжүүлгэ оруулбал, га бүриhөө 5—6 центнер шэниисэ лаб нэмэжэ абаха арга олгогдохо байна. Ихэлээрээ 130 мянган гектар таряаланhaa 65—78 мянган тонно хүрэтэр шэниисэ нэмээн абажа болохо гээшэ.

Хабар, зунай үедэ ганда дайрагдадаг, шииг нойто багатай нютагуудташье минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэбэл, таряанай ургасада горитойхон нүлөө үзүүлдэг байhыень Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин, сорт туршадаг участогуудай, колхоз болон совхозуудай ажал хэрэг гэршэлжэ үгэнэ. Намар хахалhан паар гү, али хабар хахалhан газартаа 60 кг азотно үтэгжүүлгэ оруулхада, 7 центнерhээ дээшэ шэниисэ нэмэжэ абаха арга олгоно.

Жэшээнь, туршалгын станциин газар таряалангай таhаг орооhото ургамал ургуулhан участогые намарай паар болгоhон юм. Тэндээ гектар бүхэндэнь 60 кг азодой хэмжээтэй болохоор аммиагай селитрэ оруулhан байгаа. Тэндэhээ гектар бүриhөөнь 15,1 центнер шэниисэ абаа hэн. Харин үтэгжүүлэгдээгүй полиhоо миил 7,2 центнер орооhо хуряагаа. Тиихэдэ хабар хахалhан газарта 70 кг азодой хэмжээтэй болохо аммиагай селитрэ оруулhанай ашаар гектар бүриhөө 16,8 центнер шэниисэ хуряаhан, тиихэдэ иимэ үтэгжүүлгэ хэгдээгүйhөө оройдоол 6,8 центнер абаа бшуу.

Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын 4-дэхи отделенидэ хабар хахалhан полидоо шэниисын үрэhэтэй холижо, 55—60 килограмм гранулированна суперфосфат хүрьhэндэ оруулаад, намарынь 72 гектар газарhaa 12,5—12,5 центнер шэниисэ абаhан. Тиихэдэ үрэжүүлэгдээгүй участогай гектар бүриhөөнь 8 центнер хуряаhан байха юм.

Иимэ хэмжээтэй ургаса байгаалиин тон бирагүй уларилтай жэлдэ абтаа.

Олон жэлдэ хэhэн туршалгын ёhoор орооhото ургамалнуудые, хартаабха тариhан участогуудые, сабшалангаа минеральна бодосуудаар үтэгжүүлээд, hайса уhалаад байбал, ургаса бүришье ехээр гэхэ гү, али хоёр дахин дээшэлхэ зэргэтэй.

Энээн дээрэhээ хараад үзэхэдэ, уhалагдадаг газартай ажахынуудта минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэбэл, тэрэнэй ашаг үрэ хоёр дахин дээшэлхэ зэргэтэй болоно.

Манай республикын эрхэ байдалда аммиагтай уhан ехэ тааруу үтэгжүүлгэ гэжэ тоолохо зэргэтэйбди. Энэ үтэгжүүлгые Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин ажахынууд hайса нэбтэрүүлжэ байнхай. Нэн түрүүлэн «Сибиряк» колхозой Еловско отделенидэ (анхан «Новый путь» колхоз) энэ үтэгжүүлгые туршажа үзэhэн байгаа. Тиихэдэ шэниисын hүүлдэ тариглаhан 10 гектар обёосой гектар бүридэнь 345 литр аммиагтай уhа оруулhан юм. Тэндэhээ намарынь гектар бүриhөө 26,2 центнер обёос абтаа бэлэй. Тиихэдэ үтэгжүүлээгүй участогhaань 13,6 центнер ургаса абтаhан байха.

1963 ондо «Сибиряк» колхоз 805 гектар орооhото ургамалнуудые аммиагтай уhаар үтэгжүүлжэ, гектар бүриhөөнь 13—18 центнер ургаса хуряан абаhан юм. Энэ таряан имагтал оройшог хахалагдаhан намарай паарта, хабар хахалагдаhан газарта тариглаhан бэлэй.

Зүгөөр даб дээрэ манай республикын хэрэглэмжэ гүйсэд дүүрэн хангагдажа шадагдахагүй байhаниинь мэдээжэ. 1964 ондо ехэдээл hаа табяад мянган гектар уhанай газар үтэгжүүлжэ шадахаар хэмжээтэй минеральна үтэгжүүлгэ (тэрэ тоодо аммиагтай уhан) манай республикада үгтэжэ болохо. Ушар тиимэhээ мүнөө жэлдэ абтаха минеральна үтэгжүүлгэ имагтал шииг нойтоор элбэг, уhалагдадаг газараар ехэ үйлэдбэриин управленинүүдтэ үгтэхэ байна.

Агрономуудай зорилго юуб гэхэдэ, саанаhaa асарагдаhан минеральна үтэгжүүлгэнүүдые ашаг үрэ ехээр үгэсэтэйгөөр, зүб гуримаар хэрэглэхын тула хүсэлэл оролдолгоёо гаргаха уялгатай.

Тэрээнтэй хамта өөрынгөө арга боломжонуудые гүйсэд дүүрэн хэрэглэхын тулада hаналаа эрид табиха хэрэгтэй болоно. Наг шэбхэ, торф, үнэhэ, шубуунай аргал ехээр бэлэдхэжэ шадабал, нилээд ехэ таряалан, сабшалан үтэгжүүлжэ, ургасынь дээшэлүүлхэ аргатай байнабди. Манай туршалгын станциин элирхэйлhэнэй ёhoор, хүнгэншэг хүрьhэтэй уhалагдадаггүй газарай гектар бүхэндэ 40 тонно шэнэ наг шэбхэ оруулжа шадаа hаа, гектар бүриhөөнь 20 центнер орооhо таряа абаха лаботай байна. Хэрбээ наг шэбхэдэ минеральна үтэгжүүлгэ холибол, бүришье hайн үрэ дүн туйлаха аргатай бшуу.

Таряанай газар үтэгжүүлгэ гээшэ хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ гол шухала аргань болоно. Тиимэhээ гансахан минеральна үтэгжүүлгэ хүлеэгээд hууха бэшэ, харин өөhэдынгөө ажахы доторхи арга боломжонуудые сүм ашаглахын тула ажахы бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэд, нэн түрүүндэ агрономууд бүхы мэргэжэл шадабаряа, оюун бэлигээ энэ хэрэгтэ хабаадуулха уялгатай.

А. СТРЕЛКОВ,
республикын хүдөө ажахын туршалгын станциин директор.

Хонишодой мүрысөөн улам хүсэтэйгөөр дэлгэрэг лэ

Хурамхаанай совхозой хонишод Баян голойхидтой мүрысэхэ болобо. Хэжэнгын совхоздо түлгэнүүд муугаар харууhалагдана. Анаагай совхозой түрүү хонишод түл hайнаар абана.

МҮРЫСӨӨНЭЙ АШААР

Хурамхаанай совхозой хонишодой суглаан бүхы отделенинүүдтэ hаяшаг үнгэргэгдэжэ, 1963 ондо ямар амжалта туйлаhан тухайгаа, ямар дутуу дундануудтай байhанаа тодорхойгоор хэлсээ.

Үнгэрэгшэ жэл эндэхи совхоздо бүхыдөө 15600 гэхэ гү, али 1962 оной хиhоо 3000 толгойгоор олон хурьгад түлжүүлэгдэhэн, урда жэлэйхиhээ 145 центнерээр ехэ нарин, нарибтар ноohoн хайшалагдаhан байна. Харин дүрбэдэхи отделениин хонишод бүришье бүтээсэтэй hайнаар ажаллажа, ноohо, хониной мяха тушааха түсэбөө дүүргэhэн юм.

Баргажандаа алдаршаhан хонишод Чимит Замбуланова, Бумбэрмаа Дылыкова, Цыдыма Жигжитова, Очиржаб Дармаев, Дулгор Дамшуева, Очирма Дармаевагай даадаг отарануудта 100 хонинhoo 96 хүрэтэр хурьгад түлжүүлэгдэhэн, хонин бүриhөө 3 килограмм ноohoн хайшалагдаhан байна бшуу.

Шэнэ жэлдэ хонин бүриhөө заабол хурьга түлжүүлхэ, шанартай ноohо бүри ехээр абаха тухай республикын бүхы хонишодые уряалhан Баян голой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишодой бэшэгые эдэнэр hайшаан дэмжээ. Тиигээд мүрысэжэ ажаллая гэhэн уряаень хонишод бултадаа дуратайгаар хүлеэн абажа, социалис уялга баталба. 1964 ондо энэ совхоз 20 мянган хурьгадые түлжүүлэн абахань. Энэнь нёдондонойхиhoo 4 мянгаар олон болоно. 1148 центнер hайн шанартай ноohoн хайшалагдаха, 4600 центнер хониной мяхан абтаха. Дүршэлтэй бэрхэ хонишод Цыдэма Жигжитовагай, Очиржаб Дармаевай, Чимит Замбулановагай, Петр Ангабаевай отаранууд хонин бүриhөө хурьга түлжүүлхэ, 3 килограммhaa доошо бэшэ ноohо хайшалха, хурьгадай эхэhээ hалгаагдаха болзор хүрэтэр тус бүриин шэгнүүрые 16—18 килограмм болгохобди гээд үгэеэ үгэбэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой отарануудта шэнэ түл абалга эхилжэ байнхай. Буряадай хүдөө ажахын техникумэй 40 hурагшад хурьгашад боложо отарануудта гараад, оролдосотой hайнаар ажаллана. Бадии Доржиевай отарада 150-аад хурьган, Базар Бадмаевай, Сангади Будаевагай отарануудта 60—70 хурьган абтаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ.

Совхозой партийна комитет, рабочком хонишодой социалис мүрысөөнэй гуримуудые зохёон гаргаа. Хурьгадые хоролтогүйгөөр, тобир hайнаар түлжүүлhэн хонишодто тусхай вымпел үгтэхэ, хонишодой мүрысөөнэй ябасые харуулhан бюллетень гаргагдаха, эрхим хонишодой дүй дүршэл дэлгэрүүлэгдэхэ байна.

Баян голойхидой үүсхэhэн мүрысөөндэ шэнэ амжалта туйлахабди, тэдээнhээ гээгдэхэгүйбди гэжэ совхозой хонишод мэдүүлнэ.

Б. Надагуров.

Зоригтойшуул амжалта туйлана

Галуута нуурhaa хойшо hэбхеэн уулын хормойhoo борохон утаанай бушхахань холошоhoo харагдана. Бүри дүтэлэн ерэхэлээр, хонин, хурьгадай мааралдаан, хонишодой хоорондоо хөөрэлдэхэнь соностоно. Хото хорёо, гэр байрань яндагар, зүгөөр ажалша бэрхэ зонууд гэжэ яашагүй мэдэхээр.

Зэмнай Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой бэрхэ хонишон Даша Бадмацыренович Очировай даадаг отара гээшэл даа.

— Сайн, Цыжит Очировна! hонин юутэйбта,— гэхэлээрнай...

— hайн даа! hонин гэхэдэ, мүнөө hүни хорёод хурьга абаабди. Хамта дээрээ зуу гаран хурьгатай болошоод, бүгэдөөрэн баяртай байнабди,— гээд саашань үргэлжэлүүлбэ.

— Иигээдшье халуун хаhамнай ерээл гээшэ бээ. hаянай захил газетэ, журналнууднай таhалгаряагүй, үдэр үдэртөө асарагдана. Пленумэйнгээ шиидхэбэринүүдые сүлөөтэй сагтаа сугларжа зүбшэн хэлсэнэбди. Бии байгаа арга боломжонуудаа элирүүлнэбди. Эрхэ бэшэ энэ жэлдэ сабшалан дээгүүрээ наг шэбхэ горитойгоор гаргажа тарааха, саhа тогтоохо, хабартаа hайрам, тошонгоор уhалхабди. Тиигэжэ баян бардам, шанар hайнтай үбhэ, тэжээл бүри ехээр бэлдэжэ абаха зорилго урдаа табинхайбди,— гэжэ үнэн зүрхэнэйнгөө хүсэл эрмэлзэлгые хөөрэнэ.

Удангүй тус отарые даагша Даша Бадмацыренович уhалуури дээрэhээ хонидоо тууhаар хүрэжэ ерэбэ.

— Шэнэ түл абалгада бидэнэр үнинэй бэлдээд байгаабди. Аяар зунай элдин сагта хониднай hайнаар адуулагдаа. Намар тобир тарган байхадаа искусственна аргаар, шанартайгаар яhала богонихоншье болзорто үрэжүүлэгдээ. Тиимэhээ мүнөө түрэхэ ехэ хониднай хүсэ шадалаар муу бэшэ даа. Жэлэй түрүүшын кварталда хонин бүриhөө хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэ зорилго бидэнэрэй урда табятай, зориhондоо хүрэжэ шадахашье бээзбди гэжэ hананаб,— гээд тэрэ хөөрэбэ.

Үнэхөөрөөшье эдэ хонишод нёдондонойхитой жэшээлбэл, үбhэ тэжээлээр муу бэшэ, мүн бэшэшье талаараа бэлэдхэл hайнтай.

Энэ отарада 630 эхэ хонид харуулагдана. Тэдэнь бултадаа хурьгалха юм. Хашаа, хорёонууд соогуурнь үбhэ тэжээл хүсэд хүрэхөөр зөөгдэжэ абтанхай.

Хонидой хурьгалха, хурьгадай байха байранууд нарин нягтаар, нүхэ hүбэгүй болотороо hайса шабагдажа дулаалагданхай. Гадна, эхэ хонидые, хурьгадые амяарлан хааха ута богони, үндэр набтар хаамжанууд болоод уhалха, эдеэлүүлхэ хобоо, хобтонууд хүсэд хүрэхөөр түхеэрэгдэнхэй харагдана.

Тэрэшэлэн хонишодой сэбэр, дулаахан hууха тула өөhэдынь гэр байшан hайтар дулаалагдажа, сагаадагдаад, радио, газетэ, журналнуудаар хангагданхай.

— Хонидойнгоо хурьгалха үедөө хүсэ тамираа алдахагүйн тула декабриин эхинhээ хээли ехэтэй хонидоо газаагаа байлгажа, hайтар эдеэлүүлнэбди.

— Үнгэрэгшэ жэлдэ манай отарынхид зуун эхэ хонин бүриhөө 83 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ, хонин бүриhөө 2,5 килограмм нарин, нарибтар ноohо хайшалжа гараа hэн. Энэ жэлдэшье баргажанайхидай үүсхэлые дэмжэжэ, хонин бүриhөө хурьга, 3 килограмм ноohо хайшалха арга боломжо абажа, гүрэндөө худалдаха байhамнай элитэ,— гэжэ Даша Очиров найдамтайгаар мэдүүлбэ.

В. БУДАЖАПОВ.

СОШОРДОМО ДОХЁО

Түлгэнүүд яахадаа гарзална[...]

hайнаар адуулагдажа тар[...]галhан хонид үбэлдөө тура[...]жа зүдэрэнгүй ондо ородо[...] байhаниинь мэдээжэ. Гэбэ[...]шье, бүри нёдондо намар ахалагша хонишон нүхэр Нанзатов hамгантаяа түлгэнүүдые даажа абаhан аад, дулаанай үедэ тэдэнээ таргалуулжа шадаагүй. Тэрэ мүртэнь үшөө декабрь hарада хонидоо хээрын бэлшээридэ гаргажа байгаа юм. Байhан үбhэ тэжээлээ гамнаhан байгаа бшуу.

Хонидынь муугаар харууhалагдадаг дээрэhээ олоороо гарзада ороно. Үнгэрhэн жэлэй октябрь hарahaa январь гаратар 30 толгой хороо. Тиихэдэ январиин түрүүшын 10 үдэртэ 10 хонин үхөө. Мүнөө үедэ нүхэр Нанзатовай отарын 600 гаран түлгэнүүд туража зүдэрэнхэй. Энээнэй хажуугаар хонидынь хамуу үбшэндэ барюулна. Тэрэниие үгы хэхын тулада Хэжэнгын совхозой мэргэжэлтэдэй зүгhөө ямаршье хэмжээн абтаагүй. Хонишод өөhэдөөшье дезинфекци хэхэ, хонидоо угаахын хойноhоо оролдоогүй бшуу. Мүн тиихэдэ зарим түлгэнүүд шэшэжэ, тэнхээ тамираа барана. Иигэжэ муудаhан хонидто үдэртэ оройдоол 290 грамм үбhэ, 200 грамм таряа талханай зүйл үгтэдэг. Тэрэньшье барагдажа байна. Ядарhан сагта хонишод силос асаржа эдюулхэ байгаа. Энэнь отараhaань ехэшье холо бэшэ газарта байдаг.

Дутагдалнуудаа дары усадхахын тулада Хэжэнгын совхозой дирекци, партком яаралтай хэмжээ абаха зэргэтэй.

Р. Цымпилов,
манай штатнабэшэ корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хүдэриин совхозой 1-дэхи отделениин түрүү хонишод (зүүн гарhaa) Иван Цыб[...]ков, Цырендоржи Цырентаров х[...]шэд хөөрэлдэжэ байна.

Ц. БАБУШЕЕВЭЙ фото.

ДЕПУТАТ ХОНИШОНОЙДО

Ойдоб Табхаевич Тагаров хонин ажал дээрэ арба гаран жэл хүдэлжэ ябана. Колхоздо ОТФ-е даагшаар ябаа. Мүнөө ажахын тоосоондо ороhон Хүндын бригадые даана. Тиихэ зуураа гэр бүлөөрөө хамта 638 хонидые мүнөө түрүүлжэ байнхай. Нүхэрынь Должон Балданжановна Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат.

hаяшаг эдэ түрүү хонишодтой уулзажа, ажал хүдэлмэритэйнь танилсагдаа. Эдэнэр тон сүлөөгүй, хони хурьгадаа клеткэ соо оруулха, эдеэлүүлхэ, тэнжэhэн хурьгадай эхынь олохо, голоhон хонидые абхуулха, шэнэ хони хурьгадаа тамгалха гэхэ мэтые хэhээр байтарнь, үглөөнэй жабар hуларжа, наран дээрэхэнэ гараадхиба.

Энэ үедэ мүн хуhамаг соонь баhал ажалай охин бурьялhaap. Сергей хонидоо эдеэлүүлээд, уhалаад, бэлшээридэ гаргахаяа түхеэрнэ. Удангүй хонидой байраhaa хойшо хабтайhан таряанай поли тээшэ хонид хушууран ошобо. Хойноhoонь халтар мори шаргалаанхай Сергей гараа hэн.

Хонидойнь байра хуhамагууд хуушарбашье hаа, саб гэмээр заhагданхай, hолоомо хушагданхай, hүри hөөг үбhэн, hолоомо газаань асарагданхай.

Час үлүүтэй болоод байтар хадаhaa шаргатай морин буужа ерэбэ.

— Энэ гурбан hаяшаг хэбтээ. Юрэдөөл яаража асарбаб,— гээд Сергей угтажа ерэhэн нүхэдтөө шамдуун хэлэнэ.

— Үгы юрэдөө яатараа гаранаб,— гэжэ Ойдоб Табхаевич хэлээд, асарhан хонидынь хашаа руу оруулба. Үдэшэ болотор Сергей үшөө гурба дахин хээрэhээ бусажа, хамта 11 хони асараа hэн.

Саг оройхон болоho, хурьгадаа хүхүүлгэн эхилбэ..

— Үгы энэ яндан баhал голобо. Наашаал даа,— гээд Ойдоб нүхэрөө дуудана. Тиигээд хүхөө хабдаhан хони бариад, пенициллинээр тариба.

Иигэhээр сагайшье ошоhые мэдэбэгүйбди. Нэгэ hамбаа олон Баргажанай хонишодой бэшэг тухай хөөрэлдөө үүсхээбди.

— Тэрэ уряа бэшэгыень уншаа, арга боломжо тухайгаа hайса зүбшөө hэмди. hайн үүсхэл гээшэ ааб даа. Бидэнэр баhал 100 хонинhoo 100 хурьга абахаар шиидэбэбди. Хамтадаа 260-аад хурьгатай болообди. Оролдожол ажаллахада зориhон хэрэгнай бүтэхэ,— гээд Ойдоб хонишон бултанайнгаа нэрэhээ мэдүүлбэ.

Ойдоб Тагаровай даадаг бригадын бусадшье отарануудай хонишод баргажанайхидhaa гээгдэхэгүй гэжэ мүрысэн ажаллана. Хүндын Адагта үбэлжэhэн Жимбуев Дондогой отарада 40 гаран, hама Цыренжаповагай отарада 30 гаран, Хүндын эхиндэ, Дээдэ Сүнхэрэгтэ байдаг Сергей Старковай отарада 30 гаран, мүн Самбу Сойжоновой отарада 10 гаран хонид түрэнхэй. Хонишод, хурьгашадай оролдолгын ашаар гарза хоролто болоногүй.

Буряад ороноо «сагаан алтанай» дайда болгохо мүрысөөндэ жагсаhан Хүндын хонишод үдэр хоногой үнгэрхэ бүри ажалайнгаа эршэ шангадхажа, амжалтатай сохом туйлахаар зоригжонхой.

Н. ГАЛДАНОВ.
Хориин управлени Анаагай совхоз.

Ленинградые дайсанай бүһэлгэһөө сүлөөлһөөр 20 жэлэй ойдо

Ленинградай мүнхэ алдар

Ленинградые баатарлигаар хамгаалалга Ленинградска болон Волховско фронтнуудай сэрэгшэдэй, Улаан тугта Балтикын морягуудай, баатар-городой эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэдэй болон интеллигенциин тэрэнэй түүхэдэ бэшэһэн Эсэгэ ороноо хамгаалалгын Агууехэ дайнай эгээн лэ эли тодо хуудаһануудай нэгэн болоно. 1944 оной январиин 27-ной үдэр—Нева дээрэхи городые хүреэлэлгын хүсэдөөр зайсуулагдаһан үдэр ленинградайхидай, бүхы совет арадай ажабайдалда гайхамшагта үдэр болоно ороһон байна. Түрүүшын үдэрһөө эхилэн һүүлшын үдэр хүрэтэр гитлеровскэ булимтарагшадтай дайлалдахадаа Ленинград социализмын бата бэхи хэрэм байһанаа харуулаа, илалта туйлаха манай арадай нугаршагүй дурэ хүсэлые харуулаа.

Коммунис парти, Советскэ правительство баатар-городые хамгаалагшадай габьяае үндэрөөр сэгнэһэн байна. «Ленинградые хамгаалалгын түлөө» медаляар хэдэн олон мянган сэрэгшэд, тэндэ һуудаг 470 мянган хүн шагнагдаһан байха юм. Эхэ оронойнгоо үмэнэ ленинградайхидай элитэ ехэ габьяатай байһанай түлөө, дайсанай хүреэлээд байһан хэсүү бэрхэтэй эрхэ байдалда гитлеровскэ булимтарагшадтай тэмсэхэдээ, тэдэнэй баатаршалга гаргаһанай түлөө Ленинград город 1945 оной январиин 26-да СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гаргаһан Указай ёһоор Ленинэй орденоор шагнагдаа һэн.

Поэт Всеволод Азаровой—Ленинградые баатарлигаар хамгаалалгада хабаадагшын дурдалгые мүнөөдэр толилхомнай.

Ленинград тухай, минии эдир залуу наһанай үнгэрһэн город тухай, дайсанай хүреэлэлгые тэсэжэ илан гараһан хүнүүд тухайнь һанахадаа, тэдэндэ илдам һайнаар хандахатаяа хамта, мүн сэдьхэл зүрхэеэ ээлэнгүй хүдэлгэхэш. Эрэшүүл, эхэнэрнүүд, үхибүүд—революциин агууехэ городой эрхэтэд юһэн зуун үдэрэй, һүниин турша соо фашистнуудай үхэр бүунуудай буудалган доро, дайсадай самолёдуудай бомбодолго доро хэлбэришэгүй ехэ тэсэбэритэйгээр һуужа гараа. Үлэсэжэ ядаржа байһан ленинградайхид уруу духа болонгүйгөөр, илалта туйлахын түлөө, Эхэ оронойнгоо гэгээн гэрэлтэ ерээдүйн түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсээ һэн.

Ленинградай фашис хүреэлэлгэһээ хүсэд сүлөөлэгдэһэнһөө хойшо хорин жэлэй гүйсэһэн үдэрые мүнөө манай бүхы орон, дэлхэйн бүхы үнэн сэхэ хүнүүд тэмдэглэжэ байна. Энэ үдэр тиихэ үеын шэрүүн шанга замай бүхы гол шатанууд ээлэнгүй һанаанда ороно.

«Нүхэд ленинградайхид, хүндэтэ ханинар!

Манай түрэл, дуратай городто немец-фашис сэрэгүүдэй сэхэ добтолон орохо аюул тохёолдоод байна... Эсэстээ хүрэтэрөө, эрэлхэг зоригтой байя! Ами наһаяа гамнангүйгөөр дайсадтай тэмсэе, тэрэниие бута сохин үгы хэхэбди».

Ленинградай партийна, советскэ организацинуудай, 1941 оной халуун зун городые хамгаалжа байһан армиин командованиин энэ хандалга нангин тангариг боложо бидэндэ дуулдаа һэн.

Олон миллион хүн зонтой городто иимэ хэсүү бэрхэ шалгалта хүн т...элтэнэй түүхэдэ үшөө үзэгдөөгүй юм. Эдэ үдэрнүүдтэ городой хүбүүд, басагад хэзээдэшье мартагдашагүй алдар сууда гараһан байгаа. Илалта туйлаха гэһэн нэгэн адли һанал бодолтой, нэгэн адли эрмэлзэлгэтэй ленинградайхид городоо хамгаалха бүхэлэлтэнүүдые үйлсэнүүдтэ түхеэрдэг, фронтдо хэрэгтэй буу зэбсэг бэлэдхэдэг, байра бүхэниие, гэр бүхэниие дабагдашагүй хэрэм болгодог байгаа. Мэнэ һаяхан амгалан хэрэгтэ зорюулагдадаг тракторнуудай, турбинануудай бүтээгдэжэ байһан цехүүдтэ далайн болон хуурай газарай томо буунууд заһабарилагдадаг, минэнүүд болон һомонууд бэлэдхэгдэдэг, хабсаргалтын һүүлээр һэбгээгүй халуун зандаа дайнда хабаададаг танкнууд түхеэрэгдэдэг болоһон байгаа бшуу.

Эхэнэрнүүд үбгэдэйнгөө орондо станогууд дээрэ хүдэлдэг болоо, Ленинградай үхибүүд эсэгэнэрээ түрүүшын застава хүрэтэр хүргэдэг һэн. Тэндэһээ тарахадаа эсэгэтэеэ хэтэдээшье хахасажа болодог байгаа даа.

Городые эрэлхэг зоригтойгоор хамгаалагшад заабол туйлаха илалтаяа хүлеэдэг, тэрээндэ этигэдэг байгаа бшуу! Һайн дуранай сэрэгэй сэрэгшэ эдэгэхэгүйгөөр шархатаһан Лев Мисько дүтэ шадарайнгаа хүнүүдтэй хахасахадаа иигэжэ бэшээ һэн: «Манай эрэлхэг зоригто Улаан Арми дайсанда шанга сохилто үгэхэ гэжэ хүсэд дүүрэн этигэлтэйгээр би үхэжэ байнаб... Үхэхэ дуран оройдоошье хүрэнэгүй! Ажабайдалнай ямар һайн һайхан болохо гээшэб! Танай Лев коммунистаар үхэбэ гэжэ мэдэжэ, һанажа ябаарайты».

...Хүреэлэлгэ бүри уйтарба. Городой хананuудта иимэ плакадууд няагдадаг болоо. «Дайсан Ленинградай үүдэндэ ерээд байна. Хүсэ шадалаа, ами наһаяа гамнангүйгөөр гитлеровскэ бузагай муухай дээрмэшэдһээ түрэл городоо хамгаалая! Ленинградые дайсанай гарта оруулхагүйбди. Нэрэ хүндэдөө хүрэхэбди!»

Хэрэм-городто, тэрэ шадарай һууринуудта 3 миллион шахуу энгэй хүн зониие дайсан хүреэлһэн байгаа. «Фюрер Петербург городые үгы хэхэ гэжэ шиидэһэн байгаа... Шангаар хүреэлээд, элдэб янзын калибртай буунуудаар буудажа, агаарһаа бомбодожо тэрэниие газартайнь жэгдэрүүлхэ гэжэ хараалагдаһан байгаа бшуу.

Гитлерэй энэ харата һанаашалга дүүрэхэ үйлэгүй байгаа бшуу. Эдэ һанаашалгануудынь Ленинградые хүреэлэлгын түрүүшын үдэрһөө эхилэн, манай гүрэнэй, тэрэнэй армиин, совет арадтаяа нэгэн адли һанал бодолтой байһан Ленинэй городые хамгаалагшадай хэлбэришэгүй хатуу хамгаалагшадай түгэлдэр хүсөөр буруутуулагдаһан байгаа бшуу.

Ленинградай наһажаал эхэнэр иигэжэ хэлэһэн байгаа: «Бидэнэр революциин боложо байхада восьмушка хилээмэ абадаг байһан аад, совет засаг тогтоогообди. Бидэнэр өөһэдынгөө хүсэһэн юумые бэелүүлжэ, Совет засаг тогтоогообди. Мүнөө энэ муухай Гитлертэ диилдэхэгүйбди! 100 грамм эдеэдшье һуухадаа, Ленинградые алдахагүйбди!»

Бидэнэр, ленинградайхид эдэ үдэрнүүдтэ олон юумэ һанаандаа оруулнабди. Һайншье юумэн һанаанда ороно, хүндэ хүшэршье юумэн мартагданагүй.

Артиллерийскэ буудалгын үедэ заводуудай нэгэндэ һомоной тэһэрдэһэндэ дайрагдажа залуу басаган хүдэлмэрилэгшэ Фрося Фроленкова наһа бараа һэн. Наһа бараһан хани нүхэрэйнгөө дурасхаалда зорюулан, тэрэнэй нүхэдынь энэ үдэр «Үһөөгөө абаха бригада» байгуулаа һэн. Тэдэнэр өөһэдынгөө фронтовой нормые 70—100 процентээр үлүүлэн дүүргэхэһээ гадна, наһа бараһан басаганайнгаа нормые дүүргэлсэдэг болоо һэн. Энэ үүсхэлыень городой бусад предприятинуудта дэмжэгдэһэн байгаа бшуу.

Хүреэлэгдэһэн Ленинградай таба мянга үлүүтэй горитойхон боложо ябаһан үхибүүд эрэлхэг зориг гаргаһанайнтаа түлөө дайшалхы орденууд болон медальнуудаар шагнагдаа һэн. Аха үетэнэйнгөө революционно эстафетые гартаа бүхөөр барижа ябаһан үетэниинь, гэрэлтэй уужам һургуулинуудта һуража байһан үхибүүдтэ, манай бүхы эдир залуу, хүбүүд басагадта хододоо һанагдажа ябаг лэ!

Ленинградай эди шэди гэжэ Долоодохи симфониео Дмитрий Шостакович фашистска һомонуудай тэһэржэ байха үедэ зохёожо, дайлалдажа байһан Ленинградай эрэлхэг зоригые харуулаа һэн.

«Илалтын туйлагдаһые тэмдэглэн, дайсанай хүреэлэлгэһээ Ленинградай хүсэдөөр сүлөөлэгдэһэн мүнөөдэр, январиин 27-до 20 часта 324 буугай 24 артиллерийскэ буудалгаар Ленинградай фронтын эрэлхэг зоригто сэрэгүүдтэ Ленинэй городой салют үгэхэнь...

Ленинградска фронтын сэрэгшэдтэ алдар соло!

Ленинэй городой ажалшадта алдар соло!

Ленинэй городой түлөө, манай Эхэ ороной эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлэй үедэ наһа бараһан баатарнуудта хэтэ мүнхын алдар соло!» гэжэ Ленинградска фронтын сэрэгүүдэй приказ соо хэлэгдэһэн үгэнүүд хэзээдэшье мартагдашагүйгөөр, баяр баясхалантайгаар, һүр жабхалантайгаар дуулдаа һэн.

Эдэ үгэнүүд мүнөөшье манай һанаа сэдьхэлые ээлжэ байна!

Коммунистнуудай баатарлиг партиин илалта түгэс тугаар зоригжуулагдаһан, бүхы совет арадай зүгһөө дэмжэгдэһэн Ленинград илан мандаа. Нева мүрэнэй эрье шадар һүүлшын байлдаануудай зогсоһон сагһаа хойшо хорин жэл үнгэрбэ. Зүгөөр город урда мэтэ дайшалхы жагсаалдаа зогсонхой зандаа! Ленинград амгалан ёһоной зохёон байгуулхы ажалай вахтада хэлбэришэгүйгөөр зогсожо байна, коммунис байгуулалтын фронт дээрэ шэн зоригтойгоор илалтануудые туйлана.

Всеволод АЗАРОВ.
Ленинград город.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **Ленинградай Кировэй нэрэмжэтэ заводой хүдэлмэришэд түрэл городоо хамгаалха фронтдо ошожо ябана.** (АПН).

ЭРМЭЛЗЭЛ ХҮСЭЛЫНЬ—ЭРДЭМ

Коммунис ёһоор ажаллаха, ажаһуухын түлөө мүрысөөн манай тосхоной таряашан, малшан бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг болонхой,—гээд «Коммунизм» колхозой хоёрдохи отделениин эхин парторганизациин секретарь Цыбен Цыбикович Сагалеев омогорхон хөөрөө һэн.

...1960 оной июниин 10-һаа эхилэн гүүртынхид колхоз соогоо, Зэдын аймаг соо эгээл түрүүлэн коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ ороод, тэрэ оной ноябриин 6-да эрхим ажалаа энэ хүндэтэ солодо хүртөө һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо һаалишадай амжаһан илалта олохо болоо һаа нилээд ехэ. Саяын амжалта дурдахада, үнгэрһэн жэлдэ һү абаха, худалдаха түсэбөө болзорһоо урид, ноябриин 7-до бэелүүлээд, түсэбһөө гадуур 17 мянган литр һү һааһан алдартай. Хододоо түрүү жэшээ харуулжа ябадаг һаалишадай жэшээгээр таряашад, механизаторнууд үнгэрөөшэ ондо иланхаяа эршэмтэй һайнаар хүдэлжэ, баян дэлгэр ургаса абаа, түрэндэ түсэбһөө гадуур горитой таряа тушаагаа. Мүнөө трактор, техникээ сүм заһабарилжа, бүгэдыень түгэс болгонхой. Тиигэжэ таряан ажалай тракторай бригадынхид нёдондоной июль һараһаа коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэдэ хүртэһэн аад, тэрэнээ харюулмаар хүдэлнэд.

Табан отарын хонишод коммунис ажалай ударнигууд солотой. Отделениингээ олонхи хүдэлмэришэдэй коммунис ажалай ударнигай, коллективэй нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ байһаниие хараадаа абажа, тэндэхи партийна организаци үнгэрһэн жэлэй ноябрьда иигэжэ тогтоогоо һэн: коммунис ажалай коллективэй түлөө бүхы отделенеэрээ тэмсэхэ. Тиихын тула бүгэдөөрэн һураха.

«Һураһан далай, һураагүй балай» гэжэ урданай оньһоһон үгые уряал болгон, политическэ гэгээрэлэй, юрэнхы эрдэмэй һуралсалай шэнэ жэлэй эхилхэдэ тус отделенидэ урданайхиһаа һураггүй олон хүн элдэб янзын һуралсалда хабаадана.

Хонишодой тусгаар зоотехническэ һургуули эмхидхэгдэжэ, тэндэ 50 гаран хүн һурана. Дээдэ эрдэмтэй зоотехник нүхэр В. Д. Цыренов энэ һургуули хүтэлбэрилнэ.

Таряашад, механизаторнуудһаа 15 хүн бүгэдэ ниитын механизаторай һуралсалда, 30-аад хүн агрономическа һургуулида ябана. Һү һаалиин гүүртынхид, бригадирнууд, ажалай түрүүшүүл, нютагай багшанар, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд—хамтадаа гушан дүрбэн хүн коммунис ажалай һургуулида оронхой. Тус һургуулиие партийна организациин секретарь нүхэр Сагалеев өөрөө ударидана. «Манай уг зорилго хадаа коммунизм», «Арадай ажахые хүтэлбэрилхэ Ленинэй зааһан ёһо гурим», «Дайн ба эб найрамдалай асуудал—мүнөө үе сагай шухалын шухала асуудал», «Колхоз болон бригадын ажал ябуулгын экономическа шэнжэлэл» гэхэ мэтэ темэнүүд программын ёһоор үзэгдөөд, мүнөө колхознигууд бүгэдөөрэн партиин ЦК-гай декабриин Пленумэй материалнуудые шудалжа байна.

Элдэб хүндэтэй шалтагаанаар эдир наһандаа 7—8 класс дүүргээгүй, мүнөө колхоздоо хүдэлжэ ябаһан олохон хүбүүд, басагад республикын заочно дунда һургуулида урзанда, нёдондонһоо һуралсаха гэжэ забдаа һэн. Удаахан саг соо ном үзөөгүй хүнүүдтэ гансата амжалтатайгаар һуража эхилхэнь бодото һайн туһаламжагүйгөөр бэрхэтэй шэнги байхадань, Боргойн эхин шатын һургуулиин багшанар өөһэдынгөө һайн дураар һургуулиингаа дэргэдэ үдэшын 5-хи—6-хи классуудые нээгээ. Табадахи класста элдэб наһанай (1932—1949 онуудта түрэһэн) арбан хүн, 6-дахи класста—9 хүн, тэрэ тоодо 35 наһатай боложо ябаһан тракторист нүхэр Ц. Т. Батуев һуралсана.

Үдэшын һургуулида ябадаг нүхэд бултадаа колхозой түрүүшүүл юм. Гэбэл Зэдын управлениин һаалишадай мүрысөөндэ 1963 ондо түрүүлжэ гараһан Мария Ринчинова, «Беларусь» трактораар 930 гектар зөөлэн хахалалга хэһэн, хорёод жэлдэ трактористаар хүдэлжэ ябаа нүхэр В. Бадмаев, залуу, бэрхэ хонишод Петр, Николай Яньковууд болон бусад болоно.

Үдэшын энэ һургуулиин хэшээлнүүд неделидээ 4 дахин эхин шатын һургуулиин байшан соо үнгэрнэ. Ород хэлэ болон литературые багша Нина Намжиловна Буянтуева, буряад хэлэ, литература—Мария Гомбоевна Цыренова, тоо бодолго, физикэ—Валентина Борисовна Муханова, ботаника, зоологи—зоотехник Владимир Доржиевич Цыденов, түүхэ, географи—багша Цыбен Цыбикович Сагалеев гэгшэд заана.

Элдэб янзын һуралсалда ябажа, эрдэм мэдэрэлээ дээшэлүүлхые хүсэгшэдэй эрилтые дүүрэн хангахын тула отделениин хүтэлбэрилэгшэд, эхин партийна организаци хадаа ажал хэжэ ябаһан колхозуудайнгаа 80 процентые али нэгэн һургуулида хамжуулһаниинь ехэтэ һайшаамаар, тииһэнэйнь үрэ дүн саашанхи ажал хэрэг дээрэншье эли тодоор харагдаха байха.

Ц. ДУГАРОВ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ОЙН БАЯРАЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ ЗОРЮУЛАН

Болгариин Наукануудай академиин түүхын институдай хүдэлмэрилэгшэд Болгарида социалис революциин болоһонһоо хойшо 20 жэлэй ойн баярые тэмдэглэхээр бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулжа байна. 1944 оной сентябриин 9-дэ болоһон зэбсэгтэ восстани тухай, Болгарида социалис революциин болоһон тухай шэнэ шэнжэлэлгын хүдэлмэринүүдые хэблэхээр хараалагдана.

Институдай директор, профессор Христо Христовэй хэлэһэнэй ёһоор, тус институдай хүдэлмэрилэгшэд «Болгарида болоһон социалис революци» гэжэ статьянуудай томо суглуулбари энэ жэлдэ хэблэн гаргатдаха юм. Мүн Болгариин коммунис партиин түүхын институдай, БКП-гэй ЦК-тай дэргэдэхи дээдэ партийна һургуулиин, Софиин гүрэнэй университедэй багшанарай статьянууд энэ ном соо тунхаглагдана. Болгариин элитэ эрдэмтэд, академигүүд Тодор Павлов, Сава Гановский, Димитр Косев, Жак Натан, профессор Кирилл Василев гэгшэд тус суглуулбари зохёолгодо хабаадалсаа.

Социалис индустриализаци, Болгариин хүдөө ажахые социалис аргаар эрхилжэ байһаниие харуулһан зарим теоретическэ хүдэлмэринүүд мүн лэ хэблэгдэхээр бэлдэгдэжэ байна.

Франциин болон Англиин архивууд сооһоо абтаһан Болгариин түүхэ харуулһан материалнууд түрүүшынхеэ хэблэгдэхэ. Турциин дарлалтаһаа сүлөөлэгдэһэнһөө хойшо Болгариин баримталһан гадаадын политика харуулһан документнүүд мүн лэ түрүүшынхеэ хэблэгдэхэ юм. СССР-эй Наукануудай академиин славян арадай түүхэ шэнжэлдэг институдай эрдэмтэдтэй хамта болгар-ород, ород-болгар харилсаа харуулһан документнүүд хэблэгдэхэ.

Болгариин Наукануудай академиин түүхын институдай хүдэлмэрилэгшэд совет болон Югослав эрдэмтэдтэй хамта Болгариин гайхамшагта революционер Георгий Раковский тухай ном энэ жэлдэ хэблэхэ.

К. Орлова,
ТАСС-ай корр.

Софи.

ОЛОНИИТЫН ХҮСӨӨР ХҮДЭЛДЭГ МАГАЗИН

Болгариин Толбухинска округой Крушари гэжэ тосхондо олониитын хүсөөр хүдэлдэг эдеэ хоолой зүйлнүүдэй магазин республика дотор анха түрүүнээ нээгдээ. Энэ магазинда штатна наймаалагшад, кассир, директоршье байхагүй. Эндэ һайн дураар һунгагдаһан түрүүлэгшэ, тэрэнэй орлогшо, ямаршье тусхай эрдэм шудалаагүй 15 наймаалагшад хүдэлдэг юм. Һайн дураараа хүдэлдэг наймаалагша бүхэн неделидээ нэгэ дахин 12-һоо 16 час хүрэтэр хүдэлдэг юм. Хүдэлмэриин үдэрэй дүүрһэнэй һүүлээр, тэрэ магазин соохи юумэнүүдээ гуримтайгаар табяад, эд бараанай эрьесые тооложо үзөөд, материальна талаараа харюусалгатай хүн бологшо магазинайнгаа түрүүлэгшэдэ түлхюурнүүдээ дамжуулан үгэдэг юм.

Олониитын хүсөөр хүдэлдэг республика доторхи түрүүшын магазин худалдан абагшадай дунда ехэ хүндэтэй болонхой.

ХОЁР ДАХИН ЕХЭЭР

Хүдөө ажахые оньһожоруулха институдта ухаалан зохёогдоһон виноград шахадаг табан машинанууд нёдондо жэлдэ виноград хуряажа байха үедэ туршалга гараа юм.

Нэгэ часай турша соо тус машина 25 центнер гэхэ гү, али виноград хуряалтын нэгэ сезон соо 12 мянган центнер шахуу виноград шахаха аргатай гэжэ туршалга харуулаа. Энэнь хари гүрэнүүдһээ асарагдадаг машинануудай бүтээсэһээ хоёр дахин ехэ ха юм. Энэ машина хэрэглэхэдэ виноградһаа 78,5 процент хүрэтэр шүүһэн абтадаг болоо. Хуушан түхэлэй машинанууд 75—76 процент абадаг байгаа.

М. Попов,
ТАСС-ай корр.

Будапешт.

АЗОТНО ҮТЭГЖҮҮЛГЭ ҮЙЛЭДБЭРИЛДЭГ КОМБИНАТ

Жэлдэ 800 мянган тонно азотно үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилдэг комбинат Югославиин Кутин городто баригдаха юм. Байгаалиин газаар баян гэжэ тоологдодог Посавско-Подравска райондо тус заводой барилга хэгдэжэ эхилхэ. Энэ райондо 20 миллиард гаран кубическа метр байгаалиин газай баялигууд бии юм гэжэ элирүүлэгдээ.

ПОЛЬШЫН ХИМИГҮҮДЭЙ АМЖАЛТА

Польшын оёдолой промышленность ламинадуудые хэрэглэжэ хэһэн гоё һайхан үнгэтэй бүдөөр хубсаһануудые оёдог болоо. Ламинадуудаар оёгдоһон намарай болон үбэлэй сагта үмдэхэ плашууд, спортивна хубсаһанууд ехэ үндэр сэгнэлтэдэ хүртэнэ. Иимэ хубсаһан дулааншье, хүнгэн, уршыдаггүй юм. Жэшээнь, үбэлэй эхэнэрнүүдэй пальто оройдоол 600 грамм шэгнүүртэй.

Ламинадууд хадаа Польшын химиин туйлаһан үшөө нэгэ амжалта харуулна. Энэ зүйл нооһоной орондо амжалтатайгаар хэрэглэгдэдэг болоо. Нёдондо жэлдэ 60 мянган метр ламинат үйлэдбэрилэгдөө. Энэ жэлдэ 10 дахин ехээр үйлэдбэрилэгдэдэг болохо.

В. Кузнецов,
ТАСС-ай корр.

Варшава.

{РЕПОРТАЖ}

Фермын нэгэ үдэшэ

Эрхирэг тосхоной зүүн урдахи үндэр майла дээрэ ехэ хото гү, али завод, фабрика тогтошоо гэхээр. Холоһоо харахада, олон гэр байрануудай ербылзаан, үндэр башни, баханануудай иралзаан.

Эрхирэгэй совхозой үүлтэртэ үнеэдэй һү һаалиин фермэ. Энэ 11 һаалишад ажалладаг. Үдэшын 6 саг багта эндэ ерэбэди. Фермые даагша Дарма Чимитович Чимитов хаанаһааньеб һая ерэһэн, дахаяа үшөө тайлаадүй һууба.

—Эгээл хаһа соо ераэт. Үдэшын һаали эхилээ. Тэрэнэй һүүлдэ концерт наадан болохонь,—гээд энеэбхилбэ.

Фермын ута коридор соогуур ябанабди. Залуу һаалишан Сандак Гураев үнеэдэйнгээ дэлэн бүлеэн үһаар аршаад, аалихан эльбэхэ зуураа:

—Бишье һаяшагай хүм даа. Ажал хүдэлмэридэмни үнинэй һаалишан Дулмажаб Ширапсынгеева яһала туһалдаг.

Саашаа ошоходо, залуу һаалишан, комсомолка Людмила Бадмаева. Үшөө 1959 ондо парти, правительствын уряагаар Казахстан ошожо, шэнэ газар ашаглалсаа юм. «Тэндэшье шэнэ газар элдүүрилдэг совхозой фермэдэ ажаллаа һэм. Гурбан жэлдэ байгаад, 1963 оной май һара соо Буряад ороноо бусажа ерээ һэм» —гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Фермын коллектив кабанскынхидай уряада харюу болгон, үбэлэй сагта үнеэн бүриһөө сүүдхын хахад пүүдһээ доошо бэшэ, жэлдээ 1850 литрһээ бага бэшые һааха уялга абанхай. Үнгэрэгшэ жэлдэ фермын эрхим һаалишан Дулмажаб Ширапсынгеева үнеэн бүриһөө 2328 литр һү һааһан суутай. 1964 ондо үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааха уялга абанхай. Тэрэнээ нэрэтэй, түрэтэйгөөр дүүргэхэнь лабтай.

—Һаалишаднай бэе бэедээ туһалдаг юм. Жэшээлхэдэ, залуу һаалишан Людмила Бадмаевада наһажаал һаалишад туһална. Тэрэншье шумууһан бэрхэ басаган.

1963 ондо 2850 центнер һү һаагаабди. Энэмнай урда жэлэйхидэ орходоо һураггүй ехэ болоно. Коммунис ажалай үндэр нэрэ зэргын түлөө тэмсэнэбди. Саашань юу хэлэлтэйб? Аа, Бутидма Дымбрылова искусственна һү хэжэ, нарай туталнууднай амаршоо. Энэ жэлдэ «ёлочкоёо» табихамнай, хуу шахуу бэлэн болонхой, —гээд, фермые даагша Дарма Чимитович улаан булан ошобо.

Совхоз соохи түрүү фермэнүүдэй нэгэн, Эрхирэг тосхоной 1-дэхи фермын улаан буланда ороод үзыт. Һаруул уужам таһалгын ханаарнь фото-монтаж, уряа лозунгнууд. Түрүү дүй дүршэлэй булан. Стол дээгүүр аятайгаар табигдаһан журнал, газетэнүүд. Үдэшын һаам дүүрээд, һаалишад һубарһаар ерэнэ.

—Зай, битнай шэнэ номуудые асараа6, абагты,—гээд библиотекарь Елизавета Петровна Балдаева хөөрэнэ. (Хоёрдохи зураг).

Һаалишад тэрэ библиотекарь эхэнэрые тойрошобо. Михаил Шолоховой «Номгон Дон», В. Лацисай «Далигүй шубууд» гэһэн номуудые асараагта?» гэхэнь дуулдана. Шэнэ ном уншажа байхада һонин ааб даа!

Энэ үдэшэ эндэхи Дабаатын эхин һургуулиин 4-дэхи классай һурагшад малшадта концерт харуулба. Яаһан бэрхэ үхибүүд гээшэб, иимэ зааханһаа дуу дуулаха, хатарха...!» гээд хүнүүд тэдэниие магтана. Удаань фермын залуу һаалишан Людмила Бадмаева ород арадай «Эжы», мүн буряад дуунуудые гоё һайханаар дуулаба (Нэгэдэхи зураг). Людмила Бадмаева совхозойнгоо урач һайханай кружогой эдэбхитэй гэшүүн.

Нэгэ үдэшэ фермэ дээрэ иимэ һонин юумэнүүд болохо юм гэжэ хэн мэдэбэ. Фермые даагша Дарма Чимитовичэй хэлээшэ зүб болоо. Агитаторнууд Жэмбэ Дылыков, Дашинима Дамбаев гэгшэд политическэ хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ.

Ажалай һүүлээр амархада урматай. Улаан булан соонь телевизор тодхоотой. Тэндэ малшад концерт, кино хаража понирхоно. (Гурбадахи зураг). «Шатар, домино, даам наадагты. Саг эртэ, һаял найман саг боложо байна» —гээд һаалишад хэлэхэ юм.

...Суг мүшэн бүри баруун тээ ябашаба. Фермын улаан булан гэрэлтэй, һаалишад сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэрэгһөөр.

Г. ДАШАБЫЛОВ.
Н. Козулинай фотонууд.

Иосиф СТАРИК,
СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент

ГАЗАРАЙ НАҺАН

ГАЗАР хэды наһатайб? Энэ асуудал үни холоһоо хойшо хүн түрэлтэнэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэдэг юм. Зүгөөр археологуудшье, түүхэшэдшье манай түбиин наһые зүбөөр тодорхойлжо шадаагүй. Имагтал радиоактивностиин (химическэ элементнүүдэй атомна ядронуудай өөрөө гү, али искусственна хүсэнһөө һандаран задаржа, гэрэл туяаруулгын) үзэгдэлые ашаглаһанай ашаар хэтэ заяанай нюуса тайлбарилгада дүтэлхэ аргатай болообди...

Манай түбиин наһые хэр зүбөөр тодолоо юм гэжэ хөөрэжэ үгэхэ гуйлтатайгаар АПН-эй корреспондент Александр Жигарев СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент Иосиф Старигта хандаһан байна.

—«Газарай наһан» гэһэн үгэнүүдэй үгэ бүхэнэйнь удха маанадта ойлгогдосотой,—гэжэ эрдэмтэ хэлэбэ. — Гэбэшье энэ найруулга бүхы дээрээ эли тодо бэшэ.

Бидэндэ мэдээжэ минералнуудай, породонуудай эхинһээ эсэс хүрэтэрөө хайшан гэжэ бии болоһон тухай хөөрэлдөөнэй гарахада, тэдэнэй наһа тодолон элирүүлхэ гээшэ хилбархан хэрэг лэ. Гэхэ зуура, ашагта шулуунай зүйлнүүд болон породонууд энэ үе соо хатуу шэнжэтэй байгаа.

Газарай наһа тодолхо болоходоо, бидэ тэрэнэй хайшан гэжэ бии болоһые, юунһээ бүридэһые, мүн эхин дээрээ ямар байһыень мэдэнэгүйбди. Газарай бии болохо үеэр тэрэниие бүридүүлһэн зүйлэй ямар шэнжэтэй байһыень ой ухаандаашье оруулжа шадахагүй байнабди.

Нарые тойрожо байһан газ болон тооһонһоо түбинүүд бүридөө гэһэн тухайламжые баримталха болоо һаа, түби дэлхэйн хүсэд бүрилдөөгүй үеые гү, али Газарай бии болоһые эхин гэжэ тоолохо байһамнай мэдэгдэнэгүй.

Нарата юртэмсын яагаад мүндэлһэн тухай олондо мэдээжэ теориин үгы хадань даб дээрэ Газарай наһанай эгээн лэ һаада захые тодорхойгоор хэлэжэ шадахабди. Тобшолон хэлэхэдэ, Газарай гадарай анха урдын участогуудай наһа гурбан аргаар—стронциево, туулгата, аргоново аргаар элирхэйлэн тодолжо болоно.

Элдэб газарнуудта эртэ урдын породонуудай томо ехэ хэлтэрхэйнүүдые эрдэмтэд олоо. Кольско хахад арал дээрэ монсо сонсо юумэнһээ хэгдэһэн халхабшанууд олдоһон байгаа. Тэдэнэй наһан 3.600 миллион тухай жэл болоно. Украинада, Днепропетровскэ шадар, 3.200 миллион жэлэй урда тээ бии болоһон породонууд олдоо. Дээрэ дурсагдаһан эдэ баримтануудһаа Газарай наһан ехэ юм ааб даа. Теэд хэдыгээр ехэ гээшэб?

Газарай наһанай эгээн дээдэ заха болохо тэрэниие бүридүүлһэн зүйлнүүдэй наһыень мэдэхэ талаар туршалга хэжэ шадахалди.

Он жэлнүүдэй үнгэрхэ тудам анха түрүүшын элементнүүдэй атомна ядронуудай бутаран һандарһанай эсэстэ Газарай гадарта радиогеннэ изотопой бии байлга, тэрэнэй таралга бүри ехэ болоно. Газарай мүндэлэн хүгжэһэн эхин хүрэтэр шэнжэлэн үзэбэл, радиогеннэ изотопой бии байлгын бага боло болоһоор, эсэстээ юушьегүй болошохыень обёорнобди.

Туулганай радиогеннэ изотоп —свинец-207 уран-235 гэгшын бутархада бии болоно. Үе сагай ошохо бүри туулганай радиогеннэ изотопой таралгын ямараар хубилһые тоолон гаргахын тулада Газарай гадарта тэрэнэй ямараар тарадагые мэдэхэ хэрэгтэй. Тусхайлхада, 5—6 миллиард жэлэй урда тээ Газарай гадарта туулганай радиогеннэ изотоп огто үгы байгаа гэжэ тоолон гаргалганууд харуулна. Тиимэ болохолоороо, энээнэй урда Нарата юртэмсэдэ туулган уран хоёр нэгэн доро байжа шадахагүй байгаа. Хэбэрынь, бусад хүндэ элементнүүд энэл үедэ болоо ха.

Замби түбиин бии болоһоной теориин ёһоор, Нарата юртэмсын бүхы одо мүшэд, тэрэ тоодо һолирнууд адли байгаалитай гэхэ гү, али нэгэ адли зүйлнүүдһээ бүридэнэ. Һолирнуудые шэнжэлэлгэ Газарай дотор талын ямар юумэнһээ бүридэһые элирүүлхэ арга олгоно. Һолирнууд гү, али одо мүшэдэй бии бололго Газарай бүрилдэн хүгжэлтэтэй тудалдана ха.

Мүнөөнэй туулганай изотопуудай тарасын талаар Газарай наһа тоолон гаргахын тулада анха түрүүшын туулганай ямар бүридэлтэй байһыень мэдэхэ шухала. Һолирнууд лэ энэ талаар маанадта туһална. Тэдээн соо анха түрүүшын туулган радиогеннэ изотопуудһаа ехэ байна. Ондоогоор хэлэбэл, Нарата юртэмсын түбинүүдэй бүридэн бии боложо байха үедэ газ болон тооһоной бөөгнэрэн ябаһан үүлэнүүдтэхи адлирхуу туулганай изотопой бүридэл замбуулинай одо мүшэдтэ элирүүлэгдэхэ ёһотой.

Түмэр һолирнуудай анха түрүүшын туулганай изотопой бүридэлдэ Америкын эрдэмтэ С. Паттерсоной хэһэн тодорхойлолто үни удаан байгаагүй. Элдэб изотопуудһаа бүридэһэн туулгатай хоёр янзын түмэр һолирнууд бии гэжэ научна хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта элирүүлхэ арга намда туһаһан байна. Энээнтэй зохилдуулан, Газарай наһа гаргалгада заһабаринуудые хэхэ хэрэгтэй.

Шулуун һолирнуудтахи анха түрүүшын туулганай изотопой бүридэлдэ заһабаринуудые оруулхадаа, тэдэнэй бии болоһонһоо хойшонхи сагые тодоруулжа шадахабди. Тэдэнэй бүридэн бии болоһон зүйлэй анха түрүүшынхидэ дүтэрхы тулань эдэнэй наһан Газарай наһантай тааралдаха ёһотой. Научна хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта туулганай изотопой бүридэлые шэнжэлхэ аргын ашаар туршалга хээ һэмди. Тиихэдэ арбан шулуун һолирнууд дунда зэргээр дүрбэ хахад миллиард жэл соо «амидарһан» байба.

Тиин Газарай наһанай эгээл һаада захань (эртэ урдын хуурай газарай участогуудаар тодорхойлогдоһоной ёһоор) 3,5 миллиард жэл, харин эгээл саада захань (элементнүүдэй наһаар) 5—6 миллиард жэл болоно. 4—4,5 миллиард жэлэй урда тээ Газар хальһатан хубаарһан байна.

ТЕАТР

„АЯНГЫН ЗАМААР“

Кара Караевай шэнэ балет оперо, баледэй театрта табигдажа эхилэ[illegible]

Уржадэр үдэшэлэн Ленинэй орденто Буряадай оперо, баледэй театрай коллектив Кара Караевай «Тропою грома» гэһэн балет табижа городойнгоо ажалшадта харуулба. Тус баледтэ Урда Африкын мэдээжэ уран зохёолшо Питер Абрахамсын романай гол удхань оруулагданхай. СССР-эй арадай артист, композитор Кара Караевай зохёоһон ирагуу гоё хүгжэм энэ баледые бүри һайхан болгоо. Манай театрта уригдажа ерэһэн балетмейстер Марк Мнацаканян энэ баледые бэлдэжэ табиба. Баледэй либреттые Ю. Слонимский бэшэһэн байгаа. Театрай уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ СССР-эй арадай артист Л. Л. Линховоин, главна дирижер—РСФСР-эй габьяата ажал ябуулагша В. В. Маймескул болон бусад ехэхэн эролдолго гарган, шэнэ балет табижа, городойнгоо ажалшадые баясуулба.

Зураг дээрэ: артистнууд О. Короткова—Фанни, А. Васильев—Герт гэгшэдэй рольнуудта наадажа, хатаржа ябана. Буряадай АССР-эй габьяата артист В. Дамбиев негр угсаатанай ударидагшын рольдо харуулагдана.

С. Доржиевай фото.

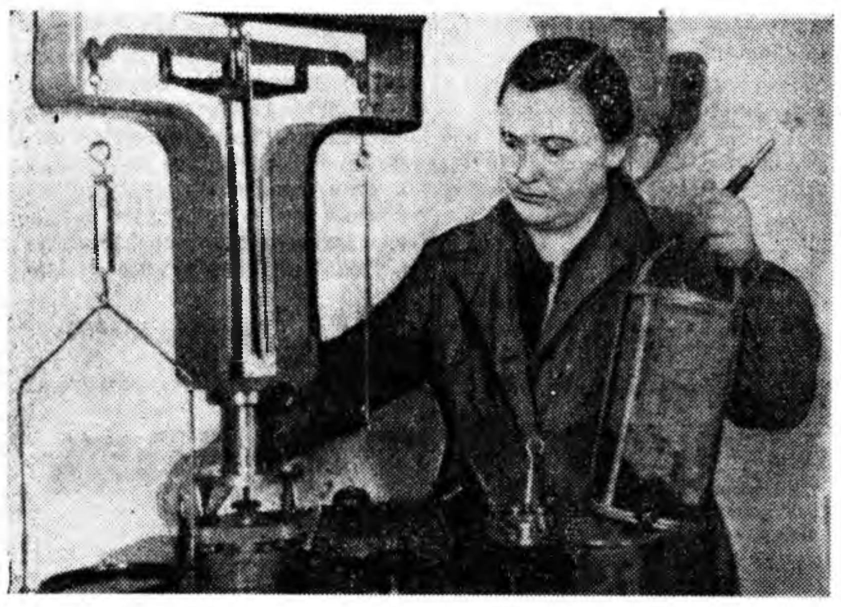
Эстафетэ дамжуулан үгэлгэ

Борьёогой совхозой (Зэдэ) сол[illegible] хонишон Даши-Нима Балданов [illegible] наһа хүрэжэ, үндэр наһанайн[illegible] ойе совхозойнгоо хүдэлмэриш[illegible] мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд[illegible] хамта тэмдэглэһэн байна.

Энэ эрхим хонишон амаралта[illegible] гарахадаа нюдэнэй сэсэгы мэтэ[illegible] харууһалжа байһан хонидоо за[illegible] хонишон Виктор Цыденовтэ даа[illegible]жа үгөө. Нүхэр Цыденовэй отар[illegible] хонид гол түлэб хурьгалжа шоо[illegible]роо. Мүнөө тэндэ 100 хонин бүри[illegible] 105 хурьган абтаад, һайнаар хар[illegible] һалагдажа байха юм.

«Һураһан юумэ һураар татуу[illegible] гүй» гэһэндэл Даши-Нима Балда[illegible] гэртээ һанаа амар һууха тэсэбэ[illegible] гүйдэнэ. Хандама Аюшеевагай о[illegible]рада шэнэ түлэй түлэг абтажа бай[illegible] энэ үедэ нүхэр Балданов тэрээн[illegible] туһална.

В. Гармаев.

Манай зураг дээрэ нооһо угаадаг фабрикын лабораторие даагша Мария Дмитриевна Астраханцева нооһо шалгажа байна.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЗАЛУУШУУЛАЙ БЭШЭГТЭЙ ТАНИЛСУУЛГА

Коммунис партиин ЦК-да, нүхэр Н. С. Хрущевто бүхы совет залуушуулай эльгээһэн бэшэгтэй Нарһата тосхоной залуушуулые танилсуулха суглаан һаяхан болоо. ВЛКСМ-эй Хоринн хүдөөгэй комитедэй секретарь Найданов тус бэшэгэй удха шанар тухай эндэ сугларгашадта хөөрэбэ.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд Коммунис партиингаа хүтэлбэри доро ябажа, орон дотороо коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулха хэрэгтэ бидэ залуушуул өөһэдынгөө хубитые оруулхабди гэжэ мэдүүлбэд.

К. Жалсараев.

Хэблэл тараагшадта шан барюулагдаба

Айл бүхэнние газетэ, журналтай болгохо хэрэгтэ нютагай олониитэ ехэ эдэбхи үүсхэл гаргаһан байгаа. Зэдын «Коммунизм» колхозой нэгэдэхи, хоёрдохи отделениин ажалшадай дунда киномеханик Ц. Буянтуев, хэблэл тараагша Ш. Цицерунов гэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ айл бүхэнөөр ябажа, олон газетэ, журнал тарааһан юм. Эдэнэрэй үдэр бүри шахуу айлаар ябажа хэблэл тарааһанай ашаар, мүнөө нэгэ айл хоёр-гурбан газетэ, журнал абадаг болоо.

Хэблэл тараалгада эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсаһан нүхэд Буянтуев, Цицерунов гэгшэд нэгэдэхи мүнгэн шан —10—10 түхэригөөр һаяхан шагнагдаба.

Д. Доржиев.

Хүн бүхэн һонирхоно

—Һү-ү, энэш яагаа хурдаар һүрэнэ, харайна гээшэб. Нарһан өөдэ гүйһэндэл собхорнол!—гэлдэжэ байгаад, тусхай мөөр соо наадажа, харайжа байһан хөөрхэн хэрмэ харагшад хүхилдэнэ. Һонирхолтой иимэ хөөрэлдөөн тээсгэнэй М. Н. Хангаловай нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлхэ музей соо болоһон юм. Түрүүшынхеэ тус музейдэ орогшодой анхаралые эндэ эмхидхэгдэһэн олон зүйлэй экспонадууд татаһан байгаа. Һурагшадай үбэлэй амаралтын үедэ харуулагдаха экспонадуудые музейн хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсагшад Э. Э. Пильман, Г. Д. Камчатова-Воронова гэгшэд бэлэдхэһэн, түхеэрһэн юм. «Манай нютагта үбэлжэдэг шубуухайнууд» гэһэн выставкэ һурагшадые ехэтэ һонирхуулаа. Мүн музейн хүдэлмэрилэгшэд «Үбэлэй үедэ аяншалгада ябахадаа юу хараха, шэнжэхэб», «Үбэлжэдэг шубуудай ажабайдал, тэдэниие хамгаалга» болон бусад асуудалнуудаар үнгэргэгдэһэн лекци, хөөрэлдөөн бултанай анхаралые татаа. Мүн «Х[illegible]заар ороноо шэнжэлэгшы[illegible] бюллетеньдэ» һонирхолто[illegible] статья, тэмдэглэлнүүд то[illegible]логдоһон байна. Эндэ гидро[illegible]метбюрогой инженер-гидроло[illegible] М. Софер, гидрометбюрого[illegible] ахалагша инженер И. С. К[illegible]тов болон бусадай тэмдэглэ[illegible]нүүд хэблэгдээ. Хэдэн хоного[illegible] туршада 1000 гаран хүн му[illegible]зейн экспонадуудые хараһа[illegible] һонирхоһон байна.

З. Яковлева.

Ажабайдалай тулхюур баригша

Багшын ажал һайн һайханшье һаа бэрхэтэй. Үдэрһөө үдэртэ түрүүшын хэшээлһээ эхилээд, габьяата амаралтада үдэшүүлхэ хонхын шэнхинэтэр—өөрынгөө бүхы эрдэм шадабари, ухаан бодолоо үхибүүдтээ зорюулан, тэдэниие һургана, хүмүүжүүлнэ. Һургаал олгоходонь—һурагшад эрдэмэй үндэр тээшэ жүдхэнэ; ажабайдалай дүршэл хубаалдахадань залуушуул зүб замаа шэлэнэ;

...Үбэлэй дундахи һара—январиин янгинама жабартай үдэр.

Баянгол һууринай захада шахуу байһан аржагар сонхонуудтай нэгэ гэрые тойроод, улаахан галстугтай багашуул шаг шууяа табилдан гүйлдэнэ, хүхилдэнэ. Тиигэжэ байтар хонхын абяан жэнгиржэ, шууялдан ябаа үхибүүдшье гэр худар үрдилдэн орошонод. Энэ Хоринн аймагай Баянголой эхин һургуулида үдын забһар дүүрээд, хоёрдохи классда хэшээлэй эхилжэ байһан үе байгаа.

Класс соо хон-жэн. Ганса нэгэн шабинарай номуудайнгаа хуудаһа иран һаршагануулха дуулдана.

—Зай, бултадаа бодолгынгоо ном гаргагты. Гэрэйнгээ даабари бултадаа дүүргээ гүт?—гэжэ һурагша Пагма Ракшаевна һурагшад бүхэнэйнгөө нюур шарайшалан харана.

— Тетрадьнуудаа нээгты, би ябажа байгаад шалгахаб. Мүнөө хэнтнай самбарта гаража тоо бодохоб?

—Бадмаев Боря, бодыш даа, — гэээд багша столойнгоо хажууда ерэбэ. Боря багшынгаа хэлэһэн тоое тобойсо бэшээд, тэрэ саттань дүүргэбэ.—Зүб лэ даа. Һуу, Боря гэһэнэйнгээ һүүлдэ Пагма Ракшаевна журнал дээрээ «5» гэһэн сэгнэлтэ табина. Иигэжэ һургагша Пагма Ракшаевна Ракшаева ухаан бодол, зүрхэ сэдьхэлэй һайн һайхан хэрэгтэ—үхибүүдые хүмүүжүүлгэдэ зорюулан хорин дүрбэдэхи жэлээ ажаллажа байнхай. Тэрэ урин налагай зангаараа, хамаг һаналаа ажалдаа хандуулжа, нэтэрүү үсэдөөр оролдон хүдэлдэгөөрөө шабинарайнгаа, түрэлхидэй дунда хүндэтэй болоһоор үнинэй. Пагма Ракшаевна имагтал хэшээл үнгэргөөд лэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри дүүрээ гэжэ һанаагаа амарангүй, муугаар һурадаг үхибүүдэйнгээ гэртэнь ошожо, түрэлхидтэйнь хөөрэлдэдэг, шадахысаа туһа хүргэдэг, һурагшын хоёрдохи жэлээ нэгэ класста үлэхэгүйн түлөө бүхы хүсэ шадалаараа эрмэлзэн оролдодог байха юм.

Һургагша Пагма Рашкаевна 24-дэхи жэлээ багшаар ажаллаад байхадаа, нилээдгүй баян дүй дүршэлтэй болонхой.

—Һурагшад бүхэн ондо ондоо абари зантай байдаг,—гэжэ Пагма Ракшаевна хөөрэнэ,—эдэ үхибүүдэйнь зангаар гэртэхинэйнь зан, байдал тухайнь тухайлжа болохоор. Нэгэниинь эшэмхэй, харюу, нүгөөдэнь аймшагтай дорюун, нэгэн зариманиинь юумэ һурахадаш уруугаа хараад абяагүй байха. Эгээн түрүүн үхибүүдэйнгээ абари зангыень ойлгожо абаха гээшэ һургагшада шухала гэжэ тоолодогби.

Гайхалтай һайхан ерээдүй—коммунизм бодхоохо, Эхэ орондоо үнэн сэхэ, шамбай дорюун, эрдэмтэй үетэниие хүмүүжүүлхэһээ үнэтэй сэнтэй хэрэг юун байхаб!

Һургагша Пагма Ракшаевнада энэ һайхан ажал хэрэгтээ үшөө ехэ амжалта туйлажа ябахыень үнэн зүрхэнһөө хүсэхэ дуран хүрэнэ.

Н. Хазуев.

Һонин концерт

Һаяшаг Улаан-Үдын управлениин «Искра» колхозой малшадта багшанарай институдай 2, 3-дахи курсын студентнэр ерэжэ, концерт харуулба.

Түрүүшынгээ үдэр институдайхид хонишодто һонирхолтой концерт харуулаад, үглөөдэрынь колхозой 3-дахи һаалиин фермэдэ ошоо. Тэдэнэй бэлдэһэн концертые һаалишад, мал адуулагшад, гахайшад, тахяашад хаража, үнэн зүрхэнэй баяр хүргэбэ. Программадань элдэб дуунууд, хатар, танца ороно. Илангаяа студентнэр Альбина Ширяева, Анатолий Швырев гэгшэдэй ород арадай дуу дуулахада зон ехээр һайшааба.

Малшадай ажал хэрэгтэ туһалжа байһандань тус колхозойхид тэдэниие амаршалаад, һуралсалдаа амжалта туйлахыень хүсэбэ.

Н. Трифонов,
хүдөөгэй клубые даагша.

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор мүнөөдэр республика соомнай бага зэргэ үүлэтэй байха. Шииг нойто ехэ орохогүй. Зүүн зүгһөө һулаханаар һалхилха. Байгал шадарай аймагуудта 3—8, хойто аймагуудта 11—16, бусад аймагуудта 15—20, Улаан-Үдэ хотодо 27—29 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Январиин 26—27-ной үдэрнүүдтэ республика соомнай үүлэтэйшэг байха. Шииг нойто балай орохогүй. Зүүн зүгһөө һулаханаар һалхилха. Байгал шадарай аймагуудта һүниндөө 20—25, үдэртөө 8—13, бусад аймагуудта һүниндөө 28—33, үдэртөө 16—18 градус хүйтэн байхаар багсаагдана.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1964 оной январиин 25.

Хилын саанаһаа

Н. С. Хрущевые угтаха бэлэдхэл Данида хэгдэнэ

КОПЕНГАГЕН, январиин 23. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой аяншалжа ерэхээ байһанда али бүхы талаһаа бэлэдхэл Данида ехэ эдэбхитэйгээр хэгдэжэ байнхай.

Гадаадын хэрэгүүдэй министерство тусхай бэлэдхэл хэхэ комитет байгуулаа. Н. С. Хрущевой аяншалгын программа дотор зарим промышленна предприятида, хүдөө ажахын фермэдэ тэрэнэй хүрэхэ ябадал оруулалсахыень гуйжа ороной ээд баяшуулай түлөөлэгшэд дурсагдаһан комитедтэ хандадаг болоо.

Н. С. Хрущевой орондо аяншалга газетэнүүдэй хуудаһануud дээрэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэнэ. Юуб гэхэдэ данинхид эгээн лэ эрхим һайн юумэнүүдээ совет айлшанда харуулхые оролдоно.

„Чайка“ Ганада ошоод байна

АККРА, январиин 23. ТАСС-ай корреспондент В. Волков нигэжэ дамжуулна:

Конвентын арадай партиин Центральна Комитет, Ганын эхэнэрнүүдэй федераци Акрын искусствануудай центртэ уулзалга хэжэ, Ганада айлшалжа байһан түрүүшын эхэнэр-космонавт Валентина Николаева-Терешковае хүндэлөө. Ороной элдэб провинцинуудай хатарнууд уулзалгын үедэ совет айлшанда харуулагдаа. «Наран хододоо манажа байг лэ» гэһэн дуу Валя Ганын басагадтай хамта уулзалгын түгэсхэлдэ дуулаһан байна.

Ганада хүдэлжэ байһан совет эрхэтэдтэй, тэдэнэй бүлэнэртэй Советскэ посольствын клуб соо Валентина Николаева-Терешкова үсэгэлдэр уулзаа. Замбуулинай дайда соогуур ниидэһэн тухайгаа, дэлхэйн элдэб оронуудаар аяншалһан тухайгаа хөөрөө.

Бата бэхи хани барисаан

СОФИ. Нүхэр Фидель Кастрын Советскэ Союзда аяншалһан тухай советско-кубинска хамтын коммюникее Болгариин бүхы газетэнүүд түрүүшынгээ хуудаһануудта толилоо. СССР Куба хоёрой хоорондохи бата бэхи хани барисаанай хэрэгтэ шухала туһа нэмэри гэһэн томо гаршагтайгаар коммюникее «Работническо дело» газетэ толилоо.

ВАРШАВА. Советскэ Союзда Фидель Кастрын аяншалһанда Польшын ажалшад угаа ехээр һонирхоно. «Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха ленинскэ гол ёһые СССР Куба хоёр гадаадынгаа политическэ ажал ябуулга эрхилхэдээ баримтална» гэһэн гаршагтайгаар советско-кубинска коммюникее «Трибуна люду» газетэ толилоо. Варшавын бусад газетэнүүд коммюникегэй дэлгэрэнгы удхые толилһон байна.

БУДАПЕШТ. Советско-кубинска хамтын коммюникегэй дэлгэрэнгы удхануудые Венгриин түбэй газетэнүүд түрүүшынгээ хуудаһануудта толилоо. Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй зэргын нэгэдэлые нягта жагсаалые бэхижүүлхэ, бии байһан арсалдаа зайсуулха талаар КПСС-эй ЦК-гай абажа байһан хэмжээнүүдые зүбшөөжэ байһанаа Фидель Кастро элирхэйлэн мэдүүлээ гээд «Непсабадшаг» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

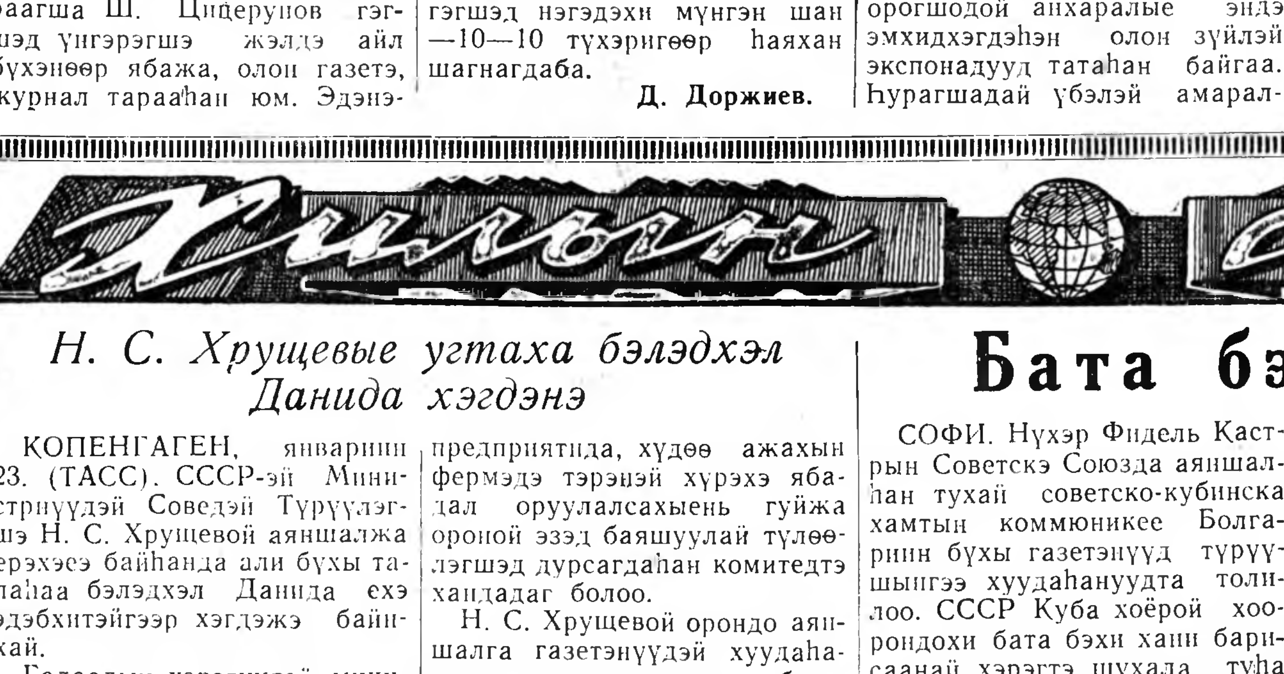
БЕРЛИН. Советско-кубинска хамтын коммюникегэй дэлгэрэнгы удхые, Советскэ Союзда Кубын Республикын саахар худалдаха тухай удаан болзоротой хэлсээнэй баталагдаһан тухай мэдээсэлые ГДР-эй түбэй газетэнүүд эли газарта, томо гаршагуудтайгаар толилоо.

Ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха тухай ленинскэ гол ёһонуудые гадаадынгаа политическэ ажал ябуулгада СССР Куба хоёр хүтэлбэри болгоно, добтолгын хэгдээд байгаа һаа, Куба[illegible] Советскэ Союз бии байһан б[illegible]хы зэбсэг хэрэгсэлнүүдээр[illegible] туһалхаар бэлэн байна гэж[illegible] коммюнике соо хэлэгдэһ[illegible] үгэнүүдые газетэнүүд тусга[illegible] илгаруулжа бэшэһэн бай[illegible] юм.

Энэ коммюнике СССР Ку[illegible] хоёрой хани барисаатай, нэг[illegible] һаналтай байһые шэнээр гэ[illegible] шэлжэ үгэнэ гээд «Нэй[illegible] Дейчланд» газетэ онсолон тэ[illegible]дэглэнэ.

ПРАГА. Советско-кубинск[illegible] коммюникегэй дэлгэрэнгы у[illegible]хые Чехословакиин бүхы т[illegible]бэй газетэнүүд эли газарта т[illegible]лилоо. «Энхэ тайбанаар зэр[illegible] оршон байха гээшэ социал[illegible] оронуудай гадаадын полит[illegible]кын жэнхэни шугам болон[illegible] «Куба СССР хоёр нэгэн ал[illegible] һанал баримтална», «СССР-[illegible] амжалтатай хэлсээн боло[illegible] гэжэ газетэнүүд гаршагуу[illegible]таа онсолон тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **Кениин Найроби хотын Кениата гудамжа харуулагдана. Эхэ оронойнгоо бэеэ дааһан тусгаар гүрэн байхын түлөө эдэбхитэй тэмсэгшэ, Кениин премьер-министр Джомо Кениатын нэрээр энэ гудамжые нэрлэһэн байна.** АНД—ТАСС-ай фото.

Англида хүдэлмэригүйшүүл олошор[illegible]

ЛОНДОН, январиин 23. (ТАСС). Англида хүдэлмэригүйшүүл дахяад олон болобо. Ажалай министерствын мүнөөдэр толилһон мэдээнэй ёһоор январиин 13-най байдалаар Англида (Хойто Ирландиие оруулалсан) 540.236 хүн ажал хүдэлмэригүй болонхой байба. Энэ хадаа 1963 оной декабриинхида орходоо 44.823 хүнөөр олон юм.

Хүдэлмэригүйдэлгэһөө Хой[illegible] Ирланди урда мэтэ ехээр х[illegible]хидоно. Эндэ ажал хэжэ ш[illegible]даха бүхы хүн зонойнь н[illegible] процент хүдэлмэригүй. Ш[illegible]ландида хүдэлмэригүйшүүл[illegible] процент мүн лэ нилээд д[illegible]гүүр юм.

Редакторай түлөө
М. Н. НИМАЕВ.